

Supermand – nej tak

På Lindevang skal man ikke være supermand – der er afsat tid og ressourcer til at forebygge og bearbejde konflikter og til en daglig 'afgiftning', fortæller tillidsrepræsentant Jeanette Lindberg

19/2015

2. OKTOBER

ISSN 0105-5399

AnsvarshavendeForbundsformand
Benny Andersen**Redaktion**Jens Nielsen (redaktør), jni@sl.dk
Maria Rørbæk, mrk@sl.dk
Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk
Steven Leweson (layout), stl@sl.dk

Prik, læserindlæg, artikler og anmeldelser er ikke nødvendigvis udtryk for redaktionens eller organisationens mening. Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt stof.

Alle artikler fra Socialpædagogen tilbage til 1999 kan findes på www.socialpaedagogen.dk/arkiv

Adresse

Socialpædagogen
Brolæggerstræde 9
1211 København K
Tlf. 7248 6000. Fax 7248 6001
Åbningstid: mandag-onsdag 9-15,
torsdag 9-17, fredag 9-13
redaktionen@sl.dk
www.socialpaedagogen.dk

Læserbreve og kronikker

Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises. Kronikker bringes efter en redaktionel vurdering og må højst fylde 8.000 anslag. Læserbreve og kronikker, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet. Indlæg sendes til redaktionen@sl.dk

Annoncer

Sendes til redaktionen@sl.dk
Se priser, formater, deadlines osv. på www.socialpaedagogen.dk/annoncer

Kommende deadlines

Deadline for læserbreve og stillingsannoncer til 20/2015, der udkommer den 16. oktober, er fredag den 2. oktober kl. 12.
Deadline for stillingsannoncer til 21/2015 er den 19. oktober kl. 12.
For tekstsideannoncer er deadline til 21/2015 onsdag den 14. oktober.

Redaktionen af 19/2015 er afsluttet den 24.9.2015

Abonnement

Abonnementspris 2015:
969,00 kr. inkl. moms (24 numre)
Løssalg: 48,00 kr. + porto

Oplag

43.445 i perioden
1.7.13-30.6.14

Produktion

Datagraf Communications A/S, Aarhus

Forsidefoto

Ricky John Molloy

Medlem af
DS
Danske
Specialmedier

KOMMENTAR

For mig ligger der en stor faglig stolthed i, at vi i arbejdet med mennesker bruger både hjertet og hjernen

Lad os sammen fejre vores fag

Af Benny Andersen
Forbundsformand

I dag er det 2. oktober. For syvende gang fejrer vi den Internationale Socialpædagog-dag. I år har vi valgt at markere dagen med udgangspunkt i et berømt citat fra vores tidligere statsminister Poul Nyrup Rasmussen. Nyrups citat er måske ikke berømt i den brede offentlighed, men det er det i internationale socialpædagogkredse. Da Nyrup i 2009 talte på AIEJI-kongressen (den internationale sammenslutning af socialpædagoger) sagde han nemlig følgende: 'You have the finest job in the world'.

Det var et budskab der gav genlyd i salen og det var tydeligt, at mange deltagere randede ryggen. Der ligger en enorm anerkendelse og faglig stolthed i den sætning. Derfor har vi også besluttet os for, at 'The fineste job in the world' er overskriften på dette års internationale fejring. En fejring, der går verden rundt og inkluderer socialpædagoger fra så forskellige lande som Norge, Indien, Portugal, Brasilien og Rusland.

Hos Socialpædagogerne har vi tidligere brugt #stoltsocialpædagog til at markere vores faglige stolthed. Det vil vi gøre igen i år. For mig ligger der en stor faglig stolthed i, at vi i arbejdet med mennesker bruger både hjertet og hjernen. Hvad gør dig stolt? Glæder mig til at se dit bud.

Følg fejringen på Socialpædagogernes facebook-profil (www.facebook.com/socialpaedagogerne), instagram-profil (www.instagram.com/socialpaedagogerne) og www.sl.dk/stoltsocialpædagog.

Konkurrence: Vind kage til hele arbejdspladsen

Vi fejrer dagen på #stoltsocialpædagog og #thefinestjobintheworld. Vi håber, at du vil være med. Så vis os, hvad der gør dig stolt af at være socialpædagog. Tag et billede af dig og dine kollegaer – eller noget andet, der viser din faglige stolthed. Vi premierer de bedste billeder med kage til dig og dine kollegaer.

Send os dit billede på webmaster@sl.dk (så vil vi uploade det på vores sociale medier) eller upload det direkte på instagram eller facebook med hashtagget #stoltsocialpædagog og/eller #thefinestjobintheworld, så deltager du i konkurrencen og får samtidig vist, hvad der gør dig til en stolt socialpædagog.

INDHOLD

FOTO: RICKY ADRIAN MULLOY

04 PTSD

På Lindevang i Helsingør bruger man faste procedurer, klare aftaler og fokus på personlige relationer til at forebygge vold og trusler – og til at afværge potentielle konflikter i tide. Samtlige medarbejdere har en alarm, alle episoder, hvor der er optræk til konflikt, registreres – og det er aldrig en svaghed at sige, at man har brug for hjælp. Det er med til at sikre, at traumatiske hændelser på arbejdspladsen ikke får lov til at bide sig fast i medarbejderne. Læs også om, hvor svært det er at få anerkendt PTSD – og om Dorthe Pedersen, som i 2004 fik diagnosen PTSD men tabte sin arbejdsskadesag

04 Vi accepterer ikke vold og trusler**08 Jeg gik ud mod solen****10 Svært at få anerkendt PTSD****12 FREMTIDEN**

Socialpædagoger hjælper andre faggrupper i mål med deres indsatser – og er en forudsætning for en helhedsorienteret indsats over for borgeren. Sådan lød budskabet på Kreds Østjyllands første konference om 'Socialpædagogerne i fremtiden', hvor godt 100 deltagere diskuterede tværfaglighed, nye arbejdsområder og socialpædagogers berettigelse i samfundet

12 Vi hjælper andre faggrupper i mål**15 STOLT SOCIALPÆDAGOG**

Hvad gør dig stolt ved dit fag? Det spørgsmål har vi bedt syv medlemmer af Socialpædagogerne om at besvare i anledning af, at det den 2. oktober er Den Internationale Socialpædagogdag. Du kan også selv være med til at give stoltheden stemme i kampagnen #stoltsocialpædagog, der kører på facebook og instagram – se hvordan på side 2

15 De ranke rygges dag**20 ASYLCENTRE**

For Gert Illum Severini er krigsflygtninge, asylpolitik og menneskesmulgere ikke abstrakte begreber, der knytter sig til tv-billeder og nyhedsoplæsninger – det er en del af hverdagen. Han er en af de i alt 11 medlemmer af Socialpædagogerne, der er ansat på Røde Kors Center Sandholm – modtagecentret, hvor alle mennesker, der søger asyl i Danmark, kommer hen

20 For Gert er flygtningekrisen hverdag**22 ARBEJDSMILJØ**
Samarbejde er koden**23 ARBEJDSMILJØ**
Den gode snak bygger på tre ben**24 GRÆNSESTRID**
Regeringen skrotter fattigdomsmåling**26 FAMILIEPLEJERE**
Debat om familieplejeres vilkår**28 HJEMLØSE**
Behov for helhedsorienteret indsats**28 KULTURNAT**
Anbringelseshistorie i forbunds-
huset**30 SYNSPUNKT**
Socialt arbejde – det kræver mod

PTSD

Vi gider ikke supermandssyndromet. Hos os er det aldrig en svaghed, hvis man synes, at man har brug for hjælp

Inge Fjordside, forstander, Lindevang

Vi accepterer ikke vold og trusler

Faste procedurer, klare aftaler og fokus på personlige relationer forebygger vold og trusler på Lindevang i Helsingør. Det handler om at være opmærksom på potentielle konflikter i tide – og sikre, at traumatiske hændelser ikke får lov til at bide sig fast

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk
Foto: Ricky John Molloy

Uden for 'Birthe Jensens' bolig hænger et lyst fuglehus i træ. Men i stedet for fuglefrø ligger der to cigaretter inde i det lille hus. Birthe har svært ved selv at styre sit tobaksforbrug og har bedt om personalets hjælp til dette, så hver time finder en medarbejder et par cigaretter frem og placerer dem i fuglehuset.

Sådan lyder et konkret eksempel på, hvordan man forebygger vold og trusler på det socialpsykiatriske botilbud Lindevang i Helsingør.

– Førhen udleverede vi to cigaretter i timen, men det var i stigende grad forbundet med ubehag og frygt for medarbejderne, fordi beboeren blev utrolig aggressiv, når hun fik cigaretterne. Vi havde flere og flere registreringer på, at medarbejderne følte sig true, og derfor besluttede vi os for at finde en anden måde at gøre det på, fortæller Jeanette Lindberg, socialpædagog og tillidsrepræsentant på Lindevang.

I fællesskab fandt teamet omkring den kronisk psykotiske kvindelige beboer frem til, at hun fik dårlig samvittighed, når hun skulle bede om at få sine cigaretter – og det gik ud over personalet.

– Med fuglehuset kan hun selv tage sine cigaretter, og det har fuldstændig ændret hendes adfærd, så vi i dag slet ikke har de konfrontationer og den risiko for trusler og udadreagerende adfærd, som vi

havde før. På den måde er et helt enkelt tiltag med til at forbedre hverdagen både for beboeren og for personalet, siger Jeanette Lindberg.

Rettidig omhu

På Lindevang bor 58 beboere. Nogle af beboerne har en dom til behandling, og mange har en dobbeltdiagnose – flere af dem med aktivt misbrug. Hver beboer har sin egen bolig – og de 42 faste bostøttemedarbejdere er fordelt på i alt seks tværfaglige team bestående af socialpædagoger, sygeplejersker og social- og sundhedspersonale. Hvert team har specifikke kompetencer til at håndtere fx skizofreni, misbrug eller konflikthåndtering. Og hvert team har et indgående kendskab til de beboere, de arbejder med, hvilket er en del af metoden til at minimere antallet af episoder med vold og trusler i hverdagen – og dermed undgå, at arbejdet slider for hårdt på medarbejderne.

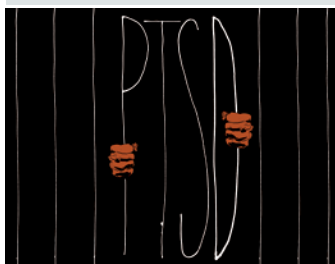
– Jo mere opmærksomme vi hele tiden er på, hvordan den enkelte beboer har det, jo bedre er vi til at forebygge konflikter. Hvis en medarbejder mærker en ændring i en beboers adfærd, hvor vedkommende pludselig begynder at rykke rundt på møblerne, taler sort, går hvileløst rundt, isolerer sig eller måske virker mere aggressiv, så bliver der hurtigt kaldt til samling i teamet, så vi kan tage hånd om det, fortæller forstander Inge Fjordside.

Det betyder indimellem, at en beboer med dom til behandling forebyggende sendes afsted til akut indlæggelse på en psykiatrisk afdeling, indtil vedkommende har fået det bedre – for rettidig omhu er med til at skabe tryghed.

– Det handler om at undgå, at beboeren kommer helt derud, hvor det går galt og vedkommende er til fare for omgivelserne. Nogle beboere kan blive helt urimeligt grove og truende i deres adfærd, når de fx er dybt maniske, og der gælder det om at minimere risikoen for, at det går ud over medarbejdere og andre. Når vi beslutter at give den pågældende beboer en time-out nu og her, tager vi

Tema om PTSD

I det forrige, dette og kommende numre sætter Socialpædagogen fokus på PTSD. Artiklerne samles på socialpaedagogen.dk/tema. Har du input til temaet, så kontakt Tina Løvbom Petersen på tln@sl.dk eller Maria Rørbæk på mrk@sl.dk

konflikterne i opløbet – og så passer vi jo både på medarbejdere og beboere, siger Inge Fjordside.

Alt registreres

Selvom Lindevang har helt faste procedurer og klare aftaler om, hvordan man som medarbejder håndterer konflikter, vold eller trusler på arbejdspladsen, så bliver der ofte registreret episoder, hvor der er optræk til et problem. Og alt registreres, understreger arbejdsmiljørepræsentant Kirsten Hansen.

– Vi er meget systematiske med at registrere alt. Er man som medarbejder udsat for en episode eller en særlig udfordring i sit arbejde, registrerer man det med det samme i et afkrydsningsskema, som konflikthåndteringsteamet har udviklet. Skemaerne, som er meget lette og overskuelige at bruge, bliver lagt i en postkasse og kigget på hver eneste dag, siger Kirsten Hansen og tilføjer, at alle registreringer tælles og følges op på.

– Hver måned gennemgår vi registreringer, der fx viser hvor mange beboere, der har skabt konfliktsituationer eller været udadreagerende. Og kan vi se, at der tegner sig et mønster i, hvilke situationer der fx udløser registreringer, så griber vi fat i det involverede team og vejleder dem, så vi kan minimere risikoen for, at der sker noget, siger hun.

Uanset omfanget af en episode bliver der fulgt op på sagen og lavet en score på, hvor påvirket den pågældende medarbejder er på en skala fra et til 10.

– Vi griber altid fat i den pågældende kollega, der har været udsat for noget ubehageligt eller

udfordrende, og får en snak om, hvad der er sket, og hvordan han eller hun har det. Derfra tager vi så stilling til, hvorvidt det skal anmeldes som en arbejdsskade, og om der evt. er behov for krisehjælp, lyder det fra Jeanette Lindbjerg.

Aldrig den enkeltes ansvar

På Lindevang fremgår det tydeligt af arbejdspladsens retningslinjer og procedurer, at det aldrig er op til den enkelte medarbejder at vurdere omfanget af konflikten eller tage stilling til, hvad der videre skal ske. Det er altid ledelsens og arbejdsmiljøgruppens ansvar.

– Det må aldrig være den pågældende medarbejder, som har været udsat for en traumatisk episode, som selv skal vurdere, hvor hårdt ramt de er. Derfor er det heller ikke den enkelte selv, der skal tage stilling til, hvorvidt en voldsom episode skal politianmeldes eller føres til døgnrapport – eller om der er behov for krisehjælp, siger Inge Fjordside.

Samtidig bliver der aldrig stillet spørgsmålstegn ved den oplevelse, den enkelte medarbejder har haft, fortæller forstanderen.

– Vi gider ikke supermandssyndromet. Hos os er det aldrig en svaghed, hvis man synes, at man har brug for hjælp. Selvfølgelig sker der ting, hvor den første reaktion godt kan være, nå det var da ikke noget særligt. Men så skal man jo lige huske på, at det måske var nummer ti gang på et år, at en medarbejder blev udsat for en verbal trussel eller en ubehagelig episode i sit arbejde. Og når det hober sig op – lag på lag – så knækker filmen måske, når det sker for tiende gang. Det skal vi

SAMTALE 'Når beboeren fx siger, at 'det er stemmerne inde i mit hoved, der får mig til at reagere så voldsomt', så kan jeg som medarbejder sige, 'jamen, hvordan skulle jeg kunne vide det, siger Jeanette Lindberg, socialpædagog og tillidsrepræsentant på Lindevang.

OMSORG 'Når vi beslutter at give den pågældende beboer en time out nu og her, tager vi konflikterne i opløbet – og så passer vi jo både på medarbejdere og beboere', fortæller Inge Fjordside, forstander på Lindevang.

til enhver tid tage alvorligt, siger Inge Fjordside og tilføjer, at det først og fremmest handler om at lade den pågældende medarbejder få luft – via debriefing, måske krisehjælp og psykologsamtaler eller snak med kolleger, tillidsvalgte eller en leder.

– De fleste vil jo rigtig gerne tale om, hvordan de har det. Jo mere man får fortalt, hvad der er sket og talt om det, jo mindre bliver den sten, man går rundt med i maven. Og hvis man er sygemeldt efter en traumatisk hændelse, er der ikke nogen tidshorisont – ingen skal føle sig presset til at skulle starte igen efter et par måneder. Vi har flere gange sendt medarbejdere hjem igen, selvom de selv mente, at de var klar til at vende tilbage til arbejde, lyder det fra Inge Fjordside.

Lommealarmer giver sikkerhed

På socialpædagogiske arbejdspladser hedder det ofte, at vold og trusler er et vilkår. Men på Lindevang taler man ikke om vilkår – men om risiko.

– Der er en risiko for, at vi bliver overfaldet, når vi træder ind af døren på vores arbejdsplads. Men det er en risiko – ikke et vilkår. Vi ved godt, at

man ikke kan sikre sig ud af alting eller garantere, at der aldrig sker noget. Men vi kan sikre, at vi har en organisation, der tager det dybt seriøst, hvis det sker. Medarbejderne ved, at der bliver handlet og taget ansvar med det samme, og det har stor betydning for sikkerheden, fortæller Jeanette Lindbjerg.

Selvom arbejdspladsen altid har haft et alarmsystem, blev der efter et voldeligt overfald for nogle år siden strammet yderligere op på sikkerheden. I dag har samtlige medarbejdere en alarm – og det gælder alle, som har en funktion i huset, og således også fx håndværkere og vikarer.

– Der er backup på alarmerne hele tiden, og derudover har vi modtageralarmer, som dagligt fordeles på syv medarbejdere. De syv skal kunne smide, hvad de har i hænderne og løbe med det samme, hvis en medarbejder aktiverer alarmerne, siger Inge Fjordside.

Der er også blevet indkøbt et stort antal af de såkaldte lommy'er, som er lommealarmere, der ryger direkte ind til et alarmselskab, når de aktiveres.

– Fordelen er, at man som medarbejder ikke behøver at fjerne fokus fra det, der sker. Man trykker på alarmerne i lommen – og så kan alarmselskabet følge med og høre, hvad der sker. Det giver en enorm trykthed, at man dels sparer vigtige sekunder, hvis det virkelig går galt, og dels ikke behøver at distrahere eller ophidse beboeren ved fx at foretage et opkald, siger forstanderen.

Der er indkøbt tilstrækkeligt med lommy'er til at dække behovet – og de har alle indbygget GPS.

– Lommy'erne er også til at tage med sig, når man skal ud af huset med en beboer. Derfor er det fast procedure, at man medbringer en, så man kan få hjælp, uanset hvor man er, siger Inge Fjordside.

Det er sjældent personligt

I hverdagen er det oftest verbale trusler, medarbejderne oplever fra beboerne. Kun sjældent bliver de rent fysisk udsat for vold. Men uanset om der er tale om vold eller trusler, bliver der sat en klar grænse for, hvad der tolereres på arbejdspladsen.

– Vi tolererer rigtig meget, men der er en grænse, og den er ikke til forhandling. Og vi har haft episoder, hvor vi har valgt at flytte beboerne til et andet tilbud for at beskytte vores medarbejdere, som aldrig skal gå og være utrygge, føle skyld eller risikere at blive slidt op, fordi de passer deres arbejde, lyder det fra Inge Fjordside.

Selvom der bliver taget hensyn til, at der ofte skal gå lidt tid, inden den berørte medarbejder kommer i nærheden af den beboer, der har været

Fakta om Lindevang

Lindevang er et socialpsykiatrisk botilbud i Helsingør Kommune. Her arbejder 42 faste bostøttemedarbejdere fordelt på i alt seks tværfaglige team bestående af socialpædagoger, sygeplejersker og social- og sundhedspersonale.

På Lindevang bor 58 beboere, hvoraf mange har en dobbeltdiagnose, flere af beboerne her et aktivt misbrug eller en dom til behandling. Hver beboer har sin egen bolig.

I 2011 vandt Lindevang Arbejdsmiljørådets pris for at have det bedste psykiske arbejdsmiljø. Læs mere på www.lindevang.dk

uadreagerende eller truende, skal situationen før eller siden snakkes igennem. For begge parter skyld, forklarer Jeanette Lindberg.

– Nogle gange, hvis beboeren fx er manisk, kan vedkommende simpelthen ikke huske, hvad der er sket. Og det kan faktisk være en stor lettelse for medarbejderen at vide, at overgrebet ikke var personligt. Derfor er det så vigtigt med det møde og den samtale mellem medarbejder og beboer, hvor man hører hinandens historier, og hvor man får gjort det klart over for beboeren, at det aldrig er acceptabelt, når de slår eller truer, siger hun og tilføjer, at beboerne, når de ikke er psykotiske, godt kan forstå, at de har et ansvar for deres opførsel.

– Når beboeren fx siger: 'Det er stemmerne inde i mit hoved, der får mig til at reagere så voldsomt'. Så kan jeg som medarbejder sige, jamen hvordan skulle jeg kunne vide det? Jeg bliver da rigtig bange, når du truer mig. Den snak er utrolig vigtig. Dels for at forklare beboeren, at det ikke er dem som person men deres adfærd, vi handler på – og dels for at beskytte medarbejderen, som måske har brug for at undgå direkte kontakt med den pågældende beboer i noget tid.

Ok at tilkalde ekstra hænder

I det hele taget har forebyggelse og arbejdsmiljø høj prioritet på Lindevang. Fx har arbejdsmiljørepræsentanterne fået status som arbejdsmiljøledere,

hvilket betyder, at de har kompetence til at tilkalde ekstra personale eller tildele akut krisehjælp.

– Yderligere har alle medarbejdere mulighed for at ringe efter en vikar, hvis man oplever, at der er uro eller opræk til konflikt. At få et par ekstra hænder, så man kan have fokus på den beboer, der måske er lidt urolig, er mange gange nok til at forebygge, at konflikter udvikler sig yderligere. Og det, at man som medarbejder ved, at man altid har mulighed for at rekvirere hjælp – det er med til at forebygge, at situationerne slider på en, siger Jeanette Lindberg.

Hver eneste dag er der afsat en time til refleksion for alle frontmedarbejdere, og det gælder både dag-, aften- og natteteamet.

– Det giver alle en mulighed for at blive afgiftet og få luft, inden man går hjem, så man kan vende tilbage næste dag som et helt menneske. Det er der, man sætter sig ned og får talt om, hvad der fylder meget lige nu, og hvilke udfordringer der er i det enkelte team, siger Jeanette Lindberg.

I løbet af 2015 sætter Lindevang særligt fokus på konflikthåndtering, hvor alle i huset lige fra rengøring og administration til frontpersonale skal på kursus og siden internat for at blive endnu skarpere på at håndtere og forebygge konflikter i hverdagen. ■

Birthe Jensen optræder under pseudonym.

OVERBLIK 'Er man som medarbejder på Lindevang udsat for en episode eller en særlig udfordring i sit arbejde, bliver det med det samme registreret i et afkrydsningsskema, som konflikthåndteringsteamet har udviklet', fortæller Kirsten Hansen, arbejdsmiljørepræsentant på Lindevang.

Hver gang jeg hører nyheder om tidligere soldater og PTSD, tænker jeg: Ja, det er godt, at veteranerne får hjælp, men hvad med alle de andre? Hvad med pædagogerne med PTSD?

Dorthe Pedersen, pædagog

Jeg gik ud mod solen

I 2004 fik Dorthe Pedersen diagnosen PTSD. I dag har hun rejst sig – arbejder og trives godt. Men hun vil gerne have fokus på de mennesker, der ikke klarer sig så godt som hende selv

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Foto: Ricky John Molloy

For de fleste andre ville det sikkert være en lille ting: Dorthe Pedersen skulle hente sin teenage-datter, der var blevet for fuld til en fest. Datterens kammerater troede, at Dorthe ville hente pigen mod hendes vilje og stimlede sammen om bilen.

– Og så skete der egentlig ikke noget. Jeg rullede bilens vinduer op og kørte væk, men bagefter var jeg helt utrolig ked af det, fortæller hun.

Dorthe Pedersen arbejdede som hjemmevejleder og næste dag smækkede en udviklingshæmmet hårdt med døren, og så fik Dorthe Pedersen det igen dårligt.

– Jeg gik direkte ned og ringede til lægen for at bede om en akuttid, men han tog det ikke rigtig alvorligt. ‘Herregud, der er jo ikke sket noget’, sagde han, men jeg kunne selv mærke, at den var helt gal. Da jeg kom hjem, søgte jeg på nettet og fandt selv materiale om PTSD og en henvisning til arbejdsmedicinsk klinik, hvor jeg fik en samtale.

Langvarig nedslidning

Her mente psykiateren, at Dorthe Pedersen havde fået PTSD. Ikke på baggrund af en enkelt-

stående episode, men på baggrund af lang tids nedslidning i arbejdet med udadreagerende mennesker. Herefter blev Dorthe Pedersen sygemeldt i to måneder, hvor hun psykisk havde det meget dårligt.

– Men jeg har arbejdsmedicinerens ord for, at jeg er meget stærk og robust. Jeg helbredte faktisk mig selv ved hver dag at stå tidligt op og gå i flere timer for så at se solen stå op. Og så besluttede jeg mig for at skifte arbejdsfelt, så jeg ikke længere arbejder med udadreagerende, for det kan jeg ikke holde til, fortæller hun.

Efterfølgende har Dorthe Pedersen brugt erfaringerne med at komme videre i arbejdet med sårbare unge og i egne sundhedsprojekter.

I dag arbejder Dorthe Pedersen som pædagog i en SFO, og hun har det psykisk godt.

– Men jeg er meget optaget af, hvordan det går andre, som får PTSD. Hver gang jeg hører nyheder om tidligere soldater og PTSD, tænker jeg: Ja, det er godt, at veteranerne får hjælp, men hvad med alle de andre? Hvad med pædagogerne med PTSD? Jeg håber virkelig, at der bliver gjort noget mere for alle dem, der sidder i deres hjem uden at komme uden for en dør. Og jeg vil også selv meget gerne hjælpe, hvis nogen har brug for at tale med en, der har været der selv – og er kommet igennem det.

Gennem Socialpædagogerne har Dorthe Pedersen kørt en arbejdsskadesag, men hun tabte den med henvisning til, at hendes sygdom blev udløst af en episode i privatlivet. ■

Dorthe Pedersen kan kontaktes gennem redaktionen på redaktionen@sl.dk

Svært at få anerkendt PTSD

Selvom man har fået diagnosen PTSD fra en læge, psykiater eller arbejdsmedicinere, er det ikke sikkert, at sagen anerkendes i Arbejdsskadestyrelsen, der har helt faste kriterier for, hvad der skal til for at få anerkendt PTSD som en arbejdsskade

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk
Foto: Ricky John Molloy

Et medlem ringer til arbejdsskadeteamet i Socialpædagogerne – hun er sygemeldt og har det rigtig skidt. Hun har gennem længere tid følt sig voldsomt belastet i jobbet og har også oplevet både trusler og voldelige episoder i flere omgange. Nu er filmen knækket. En tur omkring lægen har betydet, at medlemmet har fået stillet diagnosen posttraumatisk belastningsreaktion, PTSD. Og nu henvender hun sig til sit fagforbund for at høre, hvordan hun skal agere i forhold til at skulle køre en arbejdsskadesag.

– Når vi taler med et medlem, handler det i første omgang om at forventningsafstemme mest muligt. Vi ved, at der er nogle helt bestemte kriterier, der skal være opfyldt, for at der er en realistisk chance for, at PTSD kan anerkendes som en arbejdsskade – og det er langt fra altid nok, at medlemmet har fået stillet diagnosen PTSD hos egen læge eller en specialist, forklarer Louise Sølyst Lildholdt, som er arbejdsskadekonsulent i Socialpædagogernes arbejdsskadeteam.

For at Arbejdsskadestyrelsen anerkender diagnosen PTSD, skal den skadelidte have været udsat for traumatiske begivenheder eller situationer, der var af en exceptionel truende eller katastrofeagtig natur – hvor man fx har følt, at man var i livsfare. Det særlige ved netop PTSD er, at påvirkningens karakter og styrke indgår i betingelserne for, at diagnosen kan stilles.

– Vi oplever ofte, at et medlem, som gennem flere år har været udsat for fx slag, spark, spytteri eller trusler, er brudt sammen og fået stillet diagnosen PTSD. Alligevel sker det, at Arbejdsskadestyrelsen vurderer, at belastningen ikke har været voldsom nok til, at det kan anerkendes som PTSD. Og det kan være rigtig svært at forstå for mange, supplerer arbejdsskadekonsulent i Socialpædagogerne, Susanne Reinemer.

Første og eneste på listen

I 2005 blev PTSD som den første psykiske sygdom optaget på fortegnelsen over de erhvervs sygdomme, der kan anerkendes som en arbejdsskade. Men selvom det endnu kun er PTSD, herunder forsinket PTSD, der optræder på listen, er der også andre psykiske sygdomme, der kan anerkendes som arbejdsskader – fx depression og uspecificeret belastningsreaktion.

– En stor del af de sager, hvor vores medlemmer får afvist PTSD som en arbejdsskade, går vi videre med og forsøger at få det anerkendt som fx en uspecificeret belastningsreaktion. Det kan være sager, hvor symptomerne ligner PTSD, men hvor enten belastningerne eller symptomerne ikke helt opfylder kravene for at kunne stille diagnosen PTSD. Der skal altid og uanset hvilken sygdom, der er tale om, være en tidsmæssig sammenhæng mellem de relevante belastninger og symptomdebut, siger Susanne Reinemer.

Sager, der handler om en uspecificeret belastningsreaktion, kan ikke som PTSD anerkendes direkte af Arbejdsskadestyrelsen men skal forelægges Erhvervs sygdomsudvalget, der gennemgår og vurderer hver enkelt sag og kigger på, hvorvidt sygdommen skyldes arbejdet.

For alle psykiske arbejdsskadesager gælder det, at også arbejdsgiver indgår som part og derfor har ret til at blive hørt omkring de oplysninger i sagen, som vedrører arbejdspladsen som fx arbejdsforhold og belastninger.

– Desværre oplever vi, at nogle medlemmer afholder sig fra at anmelde en psykisk arbejdsskade,

Vi oplever ofte, at medlemmer tror, at der først er tale om vold, hvis de mere eller mindre er blevet slået ned. Men vold er jo mange ting – det er også hverdagens niv, krads, spark og verbale trusler, og det kan godt udløse forskellige psykiske lidelser

Susanne Reinemer, arbejdsskade-konsulent, Socialpædagogerne

fordi de er bekymrede for, hvad deres arbejdsgiver siger til det. Men det er sådan, at hvis sagen skal anerkendes, så skal belastningen dokumenteres – enten af arbejdsgiveren eller af eventuelle vidner, siger Louise Sølyst Lildholdt.

Du skal selv have stået for skud

Nye tal fra Arbejdsskadestyrelsen viser, at 93 socialpædagoger i årene fra 2010 til 2014 har ført sager om PTSD i Arbejdsskadestyrelsen. Heraf har 43 fået anerkendt sygdommen og fået erstatning. I samme periode har Socialpædagogerne generelt oplevet en voldsom stigning i omfanget af psykiske erhvervssygdomme. Det mærker arbejdsskade teamet, der gør meget ud af at vejlede medlemmerne om både fakta, muligheder og faldgrupper.

– Vi oplever ofte, at medlemmer tror, at der først er tale om vold, hvis de mere eller mindre er blevet slået ned. Men vold er jo mange ting – det er også hverdagens niv, krads, spark og verbale trusler, og det kan godt udløse forskellige psykiske lidelser. Men når vi taler specifikt om PTSD, er det helt afgørende, at der er tale om voldsomme traumatiske begivenheder, hvor man fx har følt, at man var i overhængende livsfare, siger Susanne Reinemer.

En anden ting, der spiller ind omkring anerkendelsen af PTSD, er, at man selv skal have været udsat for en voldsom belastning.

– Mange af vores medlemmer arbejder dagligt med borgere med udadreagerende adfærd og oplever arbejdsdage, hvor der sker voldsomme ting. Men med PTSD skal man så at sige selv have stået for skud – det anerkendes ikke, at man gentagne gange har oplevet fx kolleger bliver udsat for vold og trusler, og at man generelt arbejder i et hårdt belastet psykisk arbejdsmiljø, forklarer Louise Sølyst Lildholdt.

Et typisk sagsforløb omkring en arbejdsskadesag inden for det psykiske område kan tage op mod to-tre år, og arbejdsskade teamet overtager først formelt sagen, når den er anmeldt i Arbejdsskadestyrelsen. ■

Psykiske sygdomme som arbejdsskader

Sager om psykiske arbejdsskader er nogle af dem, det tager længst tid at behandle i Arbejdsskadestyrelsen.

I dag er der blot én sygdom på fortegnelsen over erhvervssygdomme, nemlig posttraumatisk belastningsreaktion, PTSD. Men Arbejdsskadestyrelsen beskæftiger sig også med andre diagnoser som fx akut belastningsreaktion, uspecificeret belastningsreaktion og depression, hvor kravene til diagnoserne er defineret af WHO.

For at PTSD kan anerkendes som arbejdsskade, skal du som følge af dit arbejde eller de forhold, som arbejdet er foregået under, have været udsat for enten traumatiske begivenheder eller situationer af kortere eller længere varighed, der var af en exceptionelt truende eller katastrofeagtig natur.

For at få diagnosen PTSD skal sygdommen opstå inden for seks måneder efter, at du har været udsat for sådanne begivenheder eller situationer. Der er dog også mulighed for at få anerkendt forsinket PTSD, hvis symptomerne på PTSD er opstået inden for seks måneder og sygdommen er fuldt ud til stede inden for få år.

Læs mere om psykiske arbejdsskader på Arbejdsskadestyrelsens hjemmeside via www.kortlink.dk/hckm

FREMTIDEN

Der er mange steder, hvor socialpædagogers relationskompetencer kan bruges – og hvor gevinsterne ved at arbejde helhedsorienteret kan være færre magtanvendelser, øget livskvalitet og større motivation for øvrige indsatser omkring fx sundhed

Linda Bendix, socialfaglig konsulent, Socialpædagogerne

Vi hjælper andre faggrupper i mål

Socialpædagoger er en forudsætning for en helhedsorienteret indsats over for borgeren – og for at andre fagligheder kommer i mål med deres indsatser. Det var budskabet på konferencen 'Socialpædagogerne i fremtiden' i Kreds Østjylland midt i september

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Foto: Rasmus Baaner

Inge Hansen er socialpædagog. Hun elsker begrebet 'italesætte', er vild med at spørge borgeren, 'hvad tænker du så om det?' – og på sit CV skriver hun begreber som rummelighed, fleksibilitet og tålmodighed på som faglige kompetencer. Hun reflekterer over tingene og rummer hele individet.

Inges kollega, Søs Langerup, er SOSU-assistent. Hun elsker skemaer, remedier, piller og puls. Hun måler alt, hvad hun laver – og tjekker gerne alle fysiske huller på hele borgerens krop, så hun kan fikse det, der er galt. Symptombehandling og kliniske observationer er hendes felt.

Inge og Søs er ikke fiktive personer. De arbejder til hverdag sammen i Region Midtjyllands Bo-, Rehabiliterings- og Aktivitetstilbud for voksne senhjerneskedede – og mandag den 14. september holdt de under overskriften 'Hvad adskiller socialpædagoger fra andre faggrupper?' oplæg på medlemskonferencen 'Socialpædagogerne i fremtiden' i Aarhus.

– Selvom vi har vidt forskellige tilgange til borgerne, så er vi dybt afhængige af hinanden. Vi har stor respekt for hinandens faglighed – og vi har et tæt tværfagligt samarbejde med et fælles mål, hvor borgeren sættes i centrum, lød det fra Inge Hansen.

Fra de to kolleger lød budskabet, at tværfagligt samarbejde er en nødvendighed – men at det

kræver ydmyghed, respekt og god koordinering at få det til at lykkes.

– Det handler jo om at sætte hinandens kompetencer i spil. Og når jeg som SOSU-assistent har haft fokus på det fysiske og symptombehandlet, så er jeg helt tryk ved, at min socialpædagog-kollega også får hjertet og maven med – hun ser på det hele menneske og åbner nye døre til gavn for borgeren, sagde Søs Langerup.

Fokus på fagets vilkår

I forlængelse af strategien 'Socialpædagogerne i fremtiden', som blev vedtaget på Socialpædagogernes kongres i 2012, har Kreds Østjylland sat gang i et medlemsrettet forløb med fokus på den socialpædagogiske kernefaglighed og vilkårene for faget i fremtiden. Første skridt i forløbet var at uddanne 15 ambassadører fra både kommunale og regionale arbejdspladser, som skal være med til at sætte fagligheden mere i fokus rundt om på kredsens arbejdspladser.

Og på Koldkærgård Konferencecenter nord for Aarhus stod kredsens og de 15 ambassadører så i spidsen for trin to i forløbet – en medlemskonference om faget og vilkårene for faget.

– Vi må ikke glemme at skyde brystet frem og være stolte af det, vi går og laver. Vi håber, at den her dag er første skridt på vejen mod at skabe plads og rum til at diskutere vores faglighed på tværs af arbejdsområder inden for det socialpædagogiske fag – og nå helt ind til den kerne af socialpædagogisk faglighed, vi alle har til fælles, lød det fra Gert Landergren Due, formand for Kreds Østjylland, da han bød de omkring 100 deltagere velkommen til konferencen.

Arrangementet var skruet sammen, så der både var oplæg fra eksperter, paneldebat – og fem forskellige workshops med gruppearbejde og diskussioner.

– Og så ser vi meget frem til, at konferencen her og alle de mange gode diskussioner, vi har,

Socialpædagogerne i fremtiden

Strategien 'Socialpædagogerne i fremtiden' blev vedtaget på kongressen i 2012, og nu skal den for alvor rulleres ud lokalt. I de kommende måneder rapporterer vi fra aktiviteter og projekter i kredsene.

vil blive fulgt op af lokale møder ude på kredsens arbejdspladser, sagde Gert Landergren Due.

Nye arbejdsområder

Mens der i ét lokale blev diskuteret, hvad der kendetegner netop socialpædagoger, satte en anden workshop fokus på nye arbejdsområder for socialpædagogisk arbejde. Her ridsede Linda Bendix og Gitte Landors, socialfaglige konsulenter i Socialpædagogerne, et fremtidsperspektiv op, hvor flere ældre med demens, flere fattige, flere anbragte børn, en stigning i diagnoser kombineret med færre penge til socialområdet præger arbejdsvilkårene for socialpædagoger.

– Vi arbejder målrettet på at *booste* nye arbejdsområder, hvor en socialpædagogisk indsats skal være en del af løsningen. Der er mange steder, hvor socialpædagogers relationskompetencer kan bruges – og hvor gevinsterne ved at arbejde helhedsorienteret kan være færre magtanvendelser, øget livskvalitet og større motivation for øvrige indsatser omkring fx sundhed, sagde Linda Bendix.

En helhedsorienteret tilgang er netop, hvad Lilli Bach Andersen har bidraget med på Jordbrugs Uddannelsescenter Aarhus, hvor hun for fire år siden blev ansat som skolens allerførste socialpædagog. Baggrunden var mistrivsel og et stort frafald blandt eleverne – og målet var at sætte ind omkring bl.a. læringsparathed og understøttende

undervisning, fortalte hun på workshoppen om nye arbejdsområder.

– Mange elever har diagnoser som ADHD eller autisme, som der hidtil ikke er blevet taget hånd om. Mit arbejde handler derfor meget om at sikre, at der i undervisningen tages hensyn til disse elevers særlige behov – og om at forebygge at eleverne mistrives og får stort fravær, fordi de har svært ved den skoleteoretiske del af undervisningen, lød det fra Lilli Bach Andersen.

I dag er elever med udfordringer samlet i særlige klasser – og der er ansat yderligere et par socialpædagoger på skolen.

– Mit job er et godt eksempel på, at der er masser af muligheder for, at vi som socialpædagoger kan gøre en forskel på arbejdspladser, hvor vi normalt ikke kommer. Men det er vigtigt for mig at understrege, at vi løfter i flok. Jeg blander mig ikke i lærernes undervisning – mine kompetencer går på at skabe trivsel og en struktur, der gør eleverne i stand til at lære, og giver lærerne en større forståelse for de unges livssituation, sagde Lilli Bach Andersen.

Resultater fra Projekt Kernefaglighed

Tilbage i plenum gennemgik Toke Kyed Amlund, antropolog i konsulentvirksomheden Actant, resultaterne fra Projekt Kernefaglighed, der blev gennemført i efteråret 2014 for at tydeliggøre den

RØD TRÅD Faglig stolthed og masser af konkrete bud på, hvilke kompetencer og kvalifikationer, socialpædagoger kan byde ind med i fremtiden, var den røde tråd på Kreds Østjyllands konference 'Socialpædagogerne i fremtiden'.

socialpædagogiske kernefaglighed i praksis. Her blev 12 medarbejdere fra tre socialpædagogiske arbejdspladser interviewet om, hvad kernefaglighed er for dem i hverdagen – læs evt. mere om projektet i Socialpædagogen nr. 11/2015.

– Jeres rolle som socialpædagoger er ofte at give de andre fagligheder en forståelse for borgerens komplekse situation – en forståelse, som I har opbygget gennem mange års relationsarbejde. I er med til at sørge for, at samspillet mellem flere forskellige faggrupper fungerer – og sikre en helhedsorienteret indsats, sagde Toke Kyed Amlund.

Jeres rolle som socialpædagoger er ofte at give de andre fagligheder en forståelse for borgerens komplekse situation – en forståelse som I har opbygget gennem mange års relationsarbejde

Toke Kyed Amlund, antropolog, Actant

Med de ord ramte han plet i forhold til det overordnede budskab, som deltagerne i workshoppen om, hvordan socialpædagoger adskiller sig fra andre faggrupper, blev enige om i gruppearbejdet. Her skulle de koge diskussioner og eksempler fra hverdagen ned til nogle få enkle sætninger, der beskriver, hvad der er specielt ved socialpædagogisk faglighed.

‘Vi får via vores arbejde en forståelse og viden om det hele komplekse menneske. Vi får helheden med – og den viden er andre faggrupper afhængige af’, lød et bud fra én af grupperne.

En anden gruppe satte følgende ord på socialpædagogers faglighed: ‘Vores indsats er en forudsætning for, at andre faggrupper som fx fysioterapeuter eller sagsbehandlere kommer i mål med deres arbejde’.

Debat om berettigelse

Alt i alt var faglig stolthed og masser af gode bud på, hvilke kompetencer og kvalifikationer, socialpædagoger kan byde ind med i fremtiden, den røde tråd i den østjyske konference. Og dagen blev passende rundet af med en paneldebat om socialpædagogernes berettigelse i samfundet. Her blev de tre paneldebattører – Lars Møller, formand for Voksen- og Plejeudvalget i Norddjurs Kommune, Gunner Dalgaard, forstander på døgninstitutionen Skovbo i Skanderborg samt kredsformand Gert Landergren Due – hurtigt enige om, at socialpædagoger spiller en afgørende rolle.

– Jeg har været med i Socialpædagogerne i godt 40 år, og jeg er rigtig glad for, at vi nu for alvor sætter vores kernefaglighed til diskussion. Vi er et fagområde, som kan gøre en forskel på rigtig mange områder – og jeg ser masser af muligheder fremadrettet. Men det er os, der skal sætte os selv i spil og sætte os selv og vores faglighed på dagsordenen, sagde Gunner Dalgaard.

Kreds Østjylland afholder i foråret 2016 to lignende konferencer for henholdsvis medlemmer og ledere. ■

De ranke rygges dag

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk, og Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Den 2. oktober er Den Internationale Socialpædagog-dag – og dagen hvor socialpædagoger over hele verden ranker ryggen og fejrer deres fag. I den anledning har vi bedt syv danske socialpædagoger fortælle, hvad der gør dem stolte ved faget – bundet op på en konkret historie. Læs bl.a. om Lars Thomsen, der for nylig mødte en borger i byen, som han tidligere havde været bostøtte for.

– Jeg blev mødt med en varm omfavnelse, og hun sagde faktisk, at jeg havde reddet hendes liv, fortæller han.

Den Internationale Socialpædagog-dag bliver også markeret på bl.a. facebook og instagram – og på side 2 i nærværende fagblad kan du læse, hvordan du selv kan være med til at markere dagen.

KATHJA RYOM Bofællesskaberne i Skagen, Frederikshavns Kommune

Vi holder den faglige fane højt

Fortæl om en konkret episode, der har gjort dig stolt

Det var en helt almindelig morgen i det botilbud for udviklingshæmmede, hvor jeg arbejdede, og jeg forventede, at 'Mogens' som sædvanlig skulle have meget støtte. Vi plejede at lægge en fast struktur og hele tiden gøre det klart for ham, hvad han skulle gøre: 'Nu skal du have din kaffe, Mogens'. 'Nu skal du spise din morgenmad'. 'Nu skal du tage din jakke på' osv. Men da en af mine kollegaer sagde, at nu var klokken halv ni, nu skal vi til at gøre os klar, så rejste Mogens sig pludselig selv fra bordet, gik hen til køleskabet, tog madpakken og gik ud til bussen. Og så sad vi faktisk bare tilbage og måbede: Hold da op! Kan han det?

Hvorfor gjorde det dig stolt?

Fordi det var et eksempel på, at den hverdagspædagogik, vi går og udøver i dagligdagen, kan give nogle store resultater. Når Mogens pludselig kunne mere, end vi troede, hænger det nok sammen med den struktur, vi havde skabt over lang tid: En struktur, hvor der var en genkendelighed i hverdagen, og hvor han følte sig tryk.

Hvad gør dig stolt over dit fag?

Det gør mig stolt, at vi socialpædagoger gør en indsats for de allersvageste i borgere i vores samfund og hver dag kæmper for, at deres liv skal lykkes. Det gør mig også stolt, at socialpædagoger er en faggruppe, der sætter fagligheden i højsædet. Siden strukturreformen er vi igen og igen blevet udsat for besparelser. Alligevel oplever jeg, at socialpædagoger holder den faglige fane højt og insisterer på kvalitet.

MERETE BØGEBJERRE THETMARK Team Allingåbro, Norddjurs Kommune

I dag er angsten tæmmet

Fortæl om en konkret episode, der har gjort dig stolt

For et par år siden blev en borger med krigstraumer og PTSD visiteret til os. Borgeren kunne ikke ved egen hjælp forlade sin lejlighed pga. angstanfald og tilbagevendende småpsykoser, og familien havde givet op. Alt var kaos. Min kollega og jeg fik langsomt opbygget et tæt relationsforhold og fik styr på de ting, der skabte kaos i borgerens liv. Vi brugte recovery-modellen som tilgang, og igennem to år blev borgeren langsomt stærkere, fik igen skabt bånd til sin familie og tog stille og roligt selv over. Vedkommende begyndte at komme ud af lejligheden – kom bl.a. i et bofællesskab for at lave mad og deltage i aktiviteter som zumba, og borgeren endte med selv at være frivillig på en tur til Tivoli i København. I dag er angsten tæmmet, psykoserne er væk, borgeren har droppet sin medicin og bor nu med en kæreste i en ny kommune, hvor vedkommende ikke har brug for støtte længere.

Hvorfor gjorde det dig stolt?

Det gør mig stolt at være en del af et fællesskab, der kan give borgere troen på livet tilbage. Et fællesskab, hvor fagligheden er høj, og vi kan løfte i flok.

Hvad gør dig stolt over dit fag?

Jeg kan ofte i mit arbejde som socialpædagog se, at jeg kan gøre en forskel. Relationsarbejdet er det bærende – jeg kan knytte brudte bånd og ender sammen igen ved hjælp af min faglighed. Men jeg kan kun gøre det gennem inddragelse af borgeren, de pårørende, offentlige medspillere og ved at være en del af et stærkt team, der er baseret på tillid.

FOTO: RASMUS BAKKER

MORTEN DAHM Center for Socialpsykiatri og Neuropædagogik, Næstved Kommune

Min indsats havde rykket

Fortæl om en konkret episode, der har gjort dig stolt

'Du kunne jo lave noget med kylling. Club sandwich fx. Og så kunne du jo lave det fra bunden'. Sådan sagde jeg til 25-årige 'Mads,' da han spurgte, hvad han dog skulle lave til fællesspisningen på botilbuddet for psykisk syge unge. Tidligere havde han fravalgt fællesspisningen, fordi han sagde, at han slet ikke kunne lave mad. Nu så han på mig: 'Okay. Jeg laver det fra bunden'. Og når en person med Aspergers Syndrom siger fra bunden, så mener han fra bunden. Så Mads bagte selv brødet, og rørte en hjemmelavet mayonnaise til karrydressing.

Hvorfor gjorde det dig stolt?

Det, at Mads var gået fra slet ikke at kunne eller ville lave mad til bare at kaste sig ud i det, var et konkret eksempel på, hvor selvhjulpen han var blevet. Og jeg ved, at min indsats havde rykket 100 pct. Jeg havde gjort brug af hele min kernefaglighed ved at opbygge en bæredygtig relation til Mads, så han så mig som en form for mentor. I begyndelsen havde jeg fx sagt: 'Kom. Lad mig lære dig at lave fem forskellige retter mad'. Og så havde han fået mod på mere og mere.

Hvad kan gøre dig stolt over dig fag?

Jeg er stolt af min faggruppe, fordi vi kan gøre noget for de mennesker i samfundet, der har det svært – sådan at de også bliver en del af fællesskabet og bliver mere selvhjulpne. Socialpædagoger kan noget, som andre faggrupper ikke kan i forhold til relationer, refleksioner og helhedsperspektiv.

FOTO: MADS LUND PEDERSEN

LONE BEIDER Holberghus, Randers Kommune

Vi skaber muligheder

Fortæl om en konkret episode, der har gjort dig stolt

Engang havde vi ekstremt svært ved at kommunikere med 'Ulla', der har en sindslidelse, som indebærer, at hun ikke vil udtrykke sig verbalt. Når hun blev frustreret, viste hun det ofte med aggression. Fx kunne hun smøre hele sit værelse ind i afføring. Men en dag viste hun mig sin vrede på en helt anden måde. I stedet for fx at sende en spytklat i hovedet på mig, tog hun en sur smiley, der hang på væggen, og nærmest maste den helt op i hovedet på mig. Så kunne jeg sige: 'Okay, Ulla. Du er godt nok sur på mig. Kom lad os sætte os ned, så vil jeg prøve at finde ud af, hvorfor du er så sur'.

Hvorfor gjorde det dig stolt?

Igennem flere år havde vi arbejdet på at få en bedre kommunikation med Ulla. Det startede nærmest ved et tilfælde, da hun pegede på en yoghurtreklame, og en af mine kollegaer forstod, at hun gerne ville have yoghurt. Så stod det klart, at hun gerne vil kommunikere med os – men at hun bare er nødt til at gøre det med andet end ord. Og nu har vi lavet en helt personlig billedordbog til hende, hvor der fx også er glade og sure smileys. Det har været mange små skridt, men da hun tog den sure smiley, kunne jeg virkelig se, at vi var nået langt. Og det er jo noget, der har enorm betydning for Ullas livskvalitet.

Hvad gør dig stolt over dit fag?

At jeg er med i en faggruppe, der arbejder med at skabe muligheder for, at nogle af de svageste borgere kan få et værdigt liv.

FOTO: NIKS LUND PETERSEN

INGE BREMSØE HANSEN Tagdækkervej, Region Midtjylland

Når jeg lykkes, lykkes vores fag

Fortæl om en konkret episode, der har gjort dig stolt

'Trine' fik en alvorlig hjerneskade efter et sammenstød med en snowboarder på familiens skiferie. Hun kunne ikke forflytte sig selv og hendes hukommelse og tale var blevet skadet. Men hun har trænet ihærdigt og håber på en dag at kunne gå igen. På et tidspunkt nåede Trine dertil, at hun kunne komme ud, op og ned ved hjælp af et drejetårn, og første gang hun sammen med mig stod ved toilettet, som har sædeforhøjelse, blev vi enige om, at vi ville prøve uden sædeforhøjeren. Hun udbrød glad og smilende: 'Hvor er det dejligt, det er flere år siden, jeg har siddet på et rigtigt toilet'. Det var en stjernestund for os begge.

Hvorfor gjorde det dig stolt?

Det gør mig stolt at opleve, hvordan en dagligdags ting bliver betydningsfuld for både borgeren og mig. Tænk, hvis jeg ikke havde grebet nuet og bare gjort som tidligere. Det er et af mange eksempler på tilbagevenden til livet for første gang efter skaden – som når en borger pludselig siger 10 ord i én sætning eller smiler for første gang. Så bliver jeg stolt over at have været med til at vise, at der er en vej – og et mål med at få livet tilbage.

Hvad gør dig stolt over dit fag?

Jeg er faktisk både stolt af mit fag og af mig selv. Vores arbejdsredskab er i høj grad os selv, så når jeg lykkes, så lykkes vores fag også. Som socialpædagoger er vi superdygtige til relationer – bl.a. fordi vi tør bruge os selv, både de dage, hvor det lykkes – og når det går knap så godt. Vi tør reflektere over os selv, og det er da sejt.

FOTO: RASMUS BÅNEN

LARS THOMSEN Socialpsykiatrien, Randers Kommune

Hun sagde, at jeg havde reddet hendes liv

Fortæl om en konkret episode, der har gjort dig stolt

Forleden mødte jeg en borger i byen, 'Bente', som jeg har været bostøtte for nogle år tilbage. Hun levede dengang meget isoleret, havde massiv selvskadende adfærd og ønskede hverken hjælp eller besøg. Men jeg insisterede gennem syv år på at besøge hende to gange om ugen. Og selvom hun har hadet mig og truet mig, og jeg nogle gange kun nåede til dørtrinnet og måtte nøjes med at aflevere et personligt brev, så blev jeg ved med at opsøge hende. Uge efter uge. Da jeg så mødte Bente på gaden, blev jeg mødt med en varm omfavelse – og hun sagde faktisk, at jeg havde reddet hendes liv. Der mærkede jeg, hvordan den massive støtte og kontakt, som jeg insisterede på i så mange år, har været med til at hjælpe hende ud på den anden side, så hun i dag lever et normalt liv. Det er jeg stolt over.

Hvorfor gjorde det dig stolt?

Det, at jeg som socialpædagog kan rumme den magtesløshed, en borger som Bente havde – at jeg kan være til stede, lytte og med min faglighed give hende nogle redskaber, der hjælper hende videre i livet, det giver mig stor faglig stolthed.

Hvad gør dig stolt over dit fag?

Den høje faglighed, vi har som socialpædagoger, er fantastisk – og vi må da gerne blive endnu bedre til at udtrykke det. Den dynamik, vilje og energi, vi udviser i vores arbejde, og den evne, vi har til på en professionel måde at rumme udsatte mennesker, som er så langt ude, at de synes umulige at nå – det gør mig stolt over faget.

FOTO: RASMUS BANER

LENE EK CHRISTENSEN Bofællesskabet Langkærgård, Furesø Kommune

En fantastisk oplevelse

Fortæl om en konkret episode, der har gjort dig stolt?

Det var i sommers til Sølund Festival, og Rasmus Walter var på. Vi var nok flere tusinde mennesker, og der var en rigtig god stemning. Pludselig sprang Rasmus Walter ned fra scenen og bevægede sig rundt mellem kørestole og rollatorer. Han havde lidt svært ved at komme frem, men han gjorde det, og det havde en utrolig effekt. De beboere, jeg var sammen med, var meget imponerede: Nøj, hvor vildt! Og det gav en fantastisk oplevelse af at være på en rigtig festival – samt fornemmelsen af et stort fællesskab.

Hvorfor gjorde det dig stolt?

Fordi der var blevet gjort en stor indsats for at give så mange mennesker med handicap så god en oplevelse. Og der er tit blevet tænkt ud af boksen for at få det til at ske. Fx havde vi på Bofællesskabet Langkærgård lavet en base tæt på scenen, der var markeret med tæpper og campingstole i en cirkel. Det gav beboerne tryghed, at de altid vidste, hvor de kunne gå hen – og så havde de mod på at gå ud og opleve festivalen på egen hånd.

Hvad gør dig stolt ved dit fag?

At vi socialpædagoger er en faggruppe, der gør en forskel for andre mennesker. Vi bidrager til, at andre kan mestre deres liv – og støtter og bakker op om deres ønsker. Og så gør det mig også stolt, at vi socialpædagoger gennem vores fagforening, Socialpædagogerne, gør politisk opmærksom på borgergrupper med forskellige vanskeligheder og prøver at skabe bedre vilkår for dem. Sådan at de ikke bliver glemt af samfundet.

FOTO: NILS LUND PEDERSEN

‘Jeg kan faktisk godt lide dig’

Også i Socialpædagoger-nes facebook-gruppe har deltagerne fortalt om episoder, der har vakt den faglige stolthed. Det handler om alt fra menneskesyn til pandekager

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Jeg arbejder på Rendbjerg-hjemmet, og er netop kommet hjem fra job. I dag har der været en episode, som gjorde mig stolt af at være socialpædagog: En 9-årig dreng med autisme er ret forbeholden. I dag kom han helt uopfordret hen og faldt mig om halsen, mens han hviskede: ‘Jeg kan faktisk godt lide dig’. Det gør mig stolt at have fået hans tillid.’

Sådan skriver Anita Neander Knutzen i Socialpædagogens facebook-gruppe, hvor vi i anledningen af Socialpædagog-

ernes Internationale Dag har bedt deltagerne fortælle, hvad der gør dem stolte over at være socialpædagoger.

Der er både blevet fortalt konkrete historier – og delt mere overordnede betragtninger.

Lise Vinther fortæller om blikket i øjnene på en bruger, der ikke troede, hun kunne bage en pandekage – og så alligevel gjorde det:

– Jeg stod på sidelinjen, og hun lavede pandekager til alle i huset. Jeg ved godt, at det bare var en pandekage, men hun var stolt som bare pokker og havde fået en ja-ha-oplevelse. Jeg var stolt over at have fået hende til at gøre det, og hun var megastolt.

Gør en forskel

Per De Fries Andreasen fortæller om arbejdet med at skabe en tryk verden for en hjerne-skadet borger, der gik fra flere uundgåelige magtanvendelser om dagen til tæt på nul mag-

tanvendelser om året – og om stoltheden ved at gøre en forskel for pårørende, når fx forældre ikke længere er bange for deres børn.

– Der er mange, mange situationer, der bekræfter, at relationsbetinget pædagogisk arbejde virker – særligt også i den frigørelse, man mærker hos pårørende, når deres bekymringer mindskes for hvert eneste fremskridt eller lindring, de oplever hos deres barn, søster, bror, fætter osv. Disse oplevelser er super vigtige at fremhæve i det daglige arbejde, og bruges heldigvis også flittigt i supervision, skriver han.

Ulla Nielsen fremhæver også, at hun oplever mange øjeblikke, hvor ‘vi socialpædagoger kan være stolte af vores indsats’.

– Mange af os socialpædagoger kan se bag en adfærd, og se potentialet og værdien i det enkelte menneske. Vi går nogle gange imod vores egne, naturlige reaktioner og behov,

fordi vi ved, at det er det, der skal til. Det kan være hårdt at have en relation til et menneske i krise, og alligevel står vi med åbne arme og tager imod det, der måtte komme. Vi kan udholde modstand fra forskellige samarbejdspartnere, være fastholdende og kæmpe for de borgere, vi har et ansvar overfor, skriver hun og konkluderer:

– Jeg er stolt af mit fag, og stolt af de kolleger, jeg har og har haft i mit arbejdsliv, for vi giver vores faglighed, men vi giver også en stor del af os selv.

Azam Torabandeh ligger på linje og skriver:

– Jeg er stolt af, at mit fag har klargjort mit menneskesyn – og givet mig en bred empatisk forståelse, tålmodighed og ansvarlighed.

Fra Anita Neander Knutzen lyder konklusionen:

– I forhold til faget som helhed gør det mig meget stolt, at jeg er med til at give tryk og flytte små og store bjerge. ■

Temadag i netværket for socialpædagoger, der arbejder med udstødte og marginaliserede

25. november 2015, Mødecenter Odense, Buchwaldsgade 48, 5000 Odense C

Psykatri, stofmisbrugere, domsanbragte v. Psykiater Kim Balslev, retspsykiatri Syddanmark

Tilmeldingsfrist: 23. oktober 2015

Yderligere oplysninger og tilmelding: www.sl.dk/margtema2015

ASYLCENTRE

Den sidste tid har der været en tæt forbindelse mellem mit arbejde og det, jeg ser i tv-nyhederne om aftenen. Når jeg fx hører, at så og så mange mennesker er gået over grænsen ved Padborg, så ved jeg, at jeg næste dag møder nogle af dem her

Gert Illum Severini, socialpædagog, Sandholmløjren

For Gert er flygtningekrisen hverdag

Som socialpædagog i Sandholmløjren har Gert Illum Severini flygtningekrisen tæt inde på livet. Det er bl.a. ham, der bogstavelig talt tager imod, når flygtninge når frem til porten og siger 'asyl'

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk
Foto: Søren Kjeldgaard

’For mig har det jo ikke været nyheder’. Sådan opsummerer Gert Illum Severini oplevelsen af de sidste ugers mediedækning, hvor flygtningekrisen har fyldt i tv, aviser, radio og facebook-debatter.

– Et godt eksempel er billedet af den tre-årige dreng fra Syrien, der lå i vandkanten og var druknet. Jeg tror måske nok, at det foto har åbnet øjnene for hr. og fru Danmark, men for mig har der desværre ikke været nogen ny information i det billede. Allerede sidste år var jeg sammen med en far, der græd og græd, fordi hans kone og børn var druknet i havet, fortæller Gert Illum Severini.

Vi møder ham inden for porten til Sandholmløjren, hvor han står i en rød vest med et tydeligt Røde Kors-skilt.

– Salam, Hassan, siger han venligt, da en arabisk udseende mand går forbi.

For Gert Illum Severini er krigsflygtninge, asylpolitik og menneskesmuglere ikke abstrakte begreber, der knytter sig til tv-billeder og nyhedsoplæsninger – det er en del af hverdagen.

Gert Illum Severini er tillidsrepræsentant og et af de i alt 11 medlemmer af Socialpædagerne, der er ansat på Røde Kors Center Sandholm – modtagecentret, hvor alle mennesker, der søger asyl i Danmark, kommer hen.

– Så den sidste tid har der været en tæt forbindelse mellem mit arbejde og det, jeg ser

i tv-nyhederne om aftenen. Når jeg fx hører, at så og så mange mennesker er gået over grænsen ved Padborg, så ved jeg, at jeg næste dag møder nogle af dem her.

Afvekslende arbejde

Gert Illum Severini er ansat i det team, der kaldes 'netværket' og bl.a. står for modtagelse og indkvartering af asylansøgere – og for at hjælpe ved afrejse. Netværket har en række praktiske opgaver, der spænder fra at vise de nyankomne deres værelser og udlevere pakker med fx sengelinned, tallerken og krus til at holde informationsmøder og dele sedler ud, så alle ved, hvornår de skal rejse videre til fx et andet asylcenter ude i landet. Men en stor del af tiden går også med at løse ad hoc-problemer.

– Der er ikke to dage, der ligner hinanden, og det er noget af det, jeg så godt kan lide ved mit arbejde, siger Gert Illum Severini.

Nu kommer en mand hen til ham.

– Eat, eat, siger han og peger ind i munden.

– Over there, svarer Gert Illum Severini og viser vej til cafeteriaet.

– En vigtig del af vores arbejde er at være til stede og hjælpe med små og store ting. Det kan være som nu, hvor jeg bare lige svarer på et enkelt spørgsmål – og det kan være mere dramatisk, som den dag en mand kom løbende og råbte: 'Wife, wife', mens han gjorde tegnet for tyk mave. Og det så viste sig, at hans kone var ved at føde, så jeg skulle have fat i ambulancen.

Travlhed

I de sidste uger har der været travlt i Sandholmløjren. Bare i løbet af de to timer, hvor fagbladet Socialpædagogen er på besøg, ankommer ti nye asylansøgere.

– Derfor har vi selvfølgelig nok at lave, men sidste år var der også en kraftig stigning i antallet af asylansøgere, og dengang var det mere kaotisk.

Center Sandholm

Center Sandholm, også kaldet Sandholmløjren, er både modtagecenter, hvor fra asylansøgerne sendes til andre centre, og afrejsecenter for afviste asylansøgere. Også udlændinge på fx såkaldt tålt ophold bor i centeret, der har plads til omkring 560 mennesker.

Der er ansat socialpædager i Netværket, i børnehaven og i det såkaldte 'omsorgsteam', der tager sig af mennesker med særlige vanskeligheder.

Nu er der ret godt styr på det, så vi fx får ekstra mandskab ind fra et vikarbureau. Der er også åbnet flere centre rundt om i landet, så vi hurtigt kan sende asylansøgerne videre. Efter fem-seks arbejdsdage er de fleste rejst videre, fortæller Gert Illum Severini.

For ham er der forbundet en stor stolthed med arbejdet.

– Jeg har altid været stolt af mit arbejde, og jeg er ikke blevet mindre stolt nu, hvor flygtninge er kommet på dagsordenen i lille Danmark, og befolkningen er så markant delt mellem dem, der ønsker at hjælpe mange flygtninge, og dem, der snarere vil se deres hæle end deres ansigter. Jeg har det godt med at sige: Jeg står for det, som Røde Kors står for. Jeg står for at hjælpe krigsflygtninge.

Familien genforenet

I det hele taget er Gert Illum Severini glad for sit arbejde.

– Det allerbedste er, når jeg virkelig føler, at jeg gør en forskel. Som den dag jeg fik at vide, at en gammel kone fra Afghanistan gik rundt og sagde de samme to ord igen og igen. Hun var helt rynket og krumbøjet, og jeg fik fat i en af de praktiske medarbejdere, der kunne tale hendes sprog. Det viste sig, at hun sagde navnene på sine to sønner, der for flere år siden var flygtet til Danmark. Hendes mand og tre døtre var alle døde, og nu var hun rejst til Danmark med det eneste håb, at hun ville gense sine børn. Den ene søn havde været dialyse-patient, og med den oplysning fandt jeg frem til ham. Da jeg ringede og fortalte, at moren var i Danmark, blev der først helt tavst. Så lød der et klunk, fordi han tabte telefonen. Han troede, at hun havde været død i mange år.

Gert Illum Severini smiler ved erindringen om den glæde, det vakte, da familien blev genforenet.

– Det var virkelig lykke i højeste potens. Og den gamle kone tog mit ansigt mellem sine hænder og kyskede mine kinder igen og igen.

Barske skæbner

Andre gange kan det også være hårdt at arbejde i Sandholmløjren. Fx når børnefamilier skal udvises, og de græder og er helt ude af den.

– I den situation er det ude af mine hænder at hjælpe dem, og så prøver jeg at passe på mig selv ved at tænke, at arbejdet er som en jakke, jeg tager af, når jeg går hjem – og så kan jeg tage den på igen, når jeg møder næste morgen.

Gert Illum Severini er uddannet pædagog og har tidligere bl.a. arbejdet i socialpsykiatrien. For ham er fagligheden i højsædet.

– Jeg synes, at jeg bruger min socialpædagogiske faglighed hele tiden. Det kan både være, når jeg fx spotter, at en person har særlige vanskeligheder og henviser ham eller hende til vores socialråd-

giver, og når jeg arbejder med konflikthåndtering. Noget af det vigtigste i jobbet er at bevare overblikket og roen. Så sent som i morges kom en kvinde hen i receptionen. Hun virkede næsten panisk og gentog: 'Money, money. Money, money'. Så gælder det om at være helt rolig og finde ud af, hvad der er op og ned, og hvad der ligger bag adfærden. I hendes tilfælde drejede det sig om, at hun ikke havde modtaget et forsørgertillæg oven i lommepengene, og fordi hun skulle videre ud i landet med en bus, var hun bange for ikke at få pengene. Men da jeg roligt sagde: Du skal nok få dine penge. Du får dem kl. 10.00, og bussen kører kl. 11.00, faldt hendes skuldre helt ned. Mange af de mennesker, der kommer her, har været nødt til at bruge albuerne for at komme frem under deres flugt, og der ligger en stor opgave i et indgyde dem tillid og sige: Du behøver ikke mase på. Du skal nok få. Du behøver ikke løbe og skubbe for at komme med i bussen eller for at få mad fra kantinen.

Gert Illum Severini er ikke i tvivl om, at han har udviklet sig personligt efter at have arbejdet ni år i Røde Kors Asyl.

– Fx er jeg blevet meget tolerant og rummelig, fordi jeg godt kan forstå, at man kan være frustreret og presset, når man har været på flugt. Derfor går det mig fx heller ikke på, hvis nogen råber ad mig eller på anden måde reagerer uhensigtsmæssigt. Jeg tænker ikke, at det er min person, de råber ad. Og så må jeg sige, at jeg har lært at sætte pris på det, jeg har: Bare det at jeg har et sted at have mine ejendele og en dør at lukke, er et gode. ■

UDGANG Selvom der er hegn om Sandholmløjren, betyder det ikke, at asylansøgerne er spærret inde. De kan frit gå ind og ud, men hegnet er til for at beskytte mod indtrængende udefra og skal bl.a. forhindre salg af stoffer.

ARBEJDSMILJØ

Samarbejde er koden

Dialog mellem ledelse og medarbejdere er en helt afgørende forudsætning for at bremse dårligt psykisk arbejdsmiljø. Sådan lød budskabet på LO-konference

Af Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk

Vi står over for en massiv udfordring i disse år. Antallet af anmeldte psykiske arbejdsskader er næsten fordoblet de seneste ti år – medarbejdere bliver syge af for højt et arbejdspress, mobning, forandringer, vold og trusler og følelsesmæssige belastninger. Og vi mangler endnu at knække koden til at skabe et godt psykisk arbejdsmiljø, så vi kan holde til at blive på arbejdsmarkedet, til vi er 70.'

Sådan lød det indledningsvis fra LO's næstformand, Lizette Risgaard, da hun 21. september åbnede LO's konference om psykisk arbejdsmiljø.

I løbet af dagen styrede DR-journalist Martin Krasnik de cirka 100 deltagere gennem tre forskellige paneldebatter med hvert sit fokus. Første emne til debat var ledelse som et samarbejdsanliggende, hvor en af paneldeltagerne, professor på CBS Steen Hildebrandt, slog fast, at moderne ledelse ikke længere er et rent ledelsesanliggende.

– Ledelse er et fælles anliggende mellem lederne og medarbejderne, og det baserer sig på hele samarbejdssystemet. Fænomenet ledelsesret holder ikke i dag, ligesom skriftlige aftaler og politikker ikke i sig selv løser problemerne. Det handler om at få tingene til at fungere i hverdagen på arbejdspladsen – og her spiller mange forskellige ting som menneskesyn, hold-

ninger, samtaler og den daglige fælles dialog ind på samarbejdet, sagde Steen Hildebrandt.

Den fleksible trio

Op til konferencen har LO gennemført et stort udviklingsprojekt omkring psykisk arbejdsmiljø og samarbejdssystemet inden for LO-området, og en af projektets hovedkonklusioner er, at den danske model med samarbejdssystemet kan bidrage til at løse problemer inden for det psykiske arbejdsmiljø. Dagens andet tema tog derfor afsæt i de tillidsvalgte og deres roller og kompetencer, og her gav arbejdsmiljøforsker Hans Jørgen Limborg fra Team Arbejdsliv et bud på, hvordan man kan forny samarbejdet på arbejdspladsen.

– En moderne leder ved godt, at man ikke kan drive en virksomhed uden et tæt samarbejde med medarbejderne – og at det ikke nødvendigvis skal ske gennem det formaliserede samarbejdssystem, sagde han og introducerede dernæst deltagerne for begrebet 'trioen', der består af leder, tillids- og arbejdsmiljørepræsentant.

– Trioen er et billede på et mere uformelt samarbejde end det, der normalt finder sted i samarbejdsudvalg, arbejdsmiljøudvalg og hele MED-systemet. De nøglepersoner, der indgår i trioen, kan arbejde mere fleksibelt. De kan mødes, når der opstår et problem, der skal løses – og de kan træffe en beslutning og føre den ud i livet. Det er en samarbejdsform, der ikke er så formel – men som giver synlige resultater, lød det fra Hans Jørgen Limborg.

Vi må sluge nogle kameler

Et tæt, uformelt samarbejde mellem tillidsvalgte og ledelse kræver, at alle parter har modet til at sluge nogle kameler – og lytte til modparten, lød det fra

formand for Fængselsforbundet Kim Østerbye, som også sad med i panelet.

– I vores organisation har vi både et formelt og et uformelt samarbejde, og selvom vi er uenige om masser af ting, har vi en fælles interesse i at få en svær arbejdsplads til at fungere. Vi har fx valgt at etablere ressourceudvalg i alle fængsler, hvor medarbejdere og ledelse diskuterer, om man bruger pengene rigtigt, sagde Kim Østerbye og understregede, at både ledelse og tillidsvalgte i den sammenhæng har måttet bløde lidt op på de traditionelle roller.

– Ledelsen skal ikke råbe ledelsesret hver gang, ligesom de tillidsvalgte ikke hele tiden skal vifte med overenskomsten. De formaliserede regler og roller løser sjældent problemerne alene – vi skal turde stille os sammen ud på en fælles platform, hvor vi lytter til hinanden og respekterer hinandens synspunkter, sagde han.

I dagens sidste paneldebat gik diskussionen på, hvorvidt psykisk arbejdsmiljø er noget, der skal reguleres via partsaftaler, overenskomster eller

lovgivning. Her var Socialpædagogernes formand Benny Andersen en af deltagerne.

– Vi oplever i Socialpædagogerne en voldsom acceleration i antallet af medlemmer, der får en psykisk belastning i deres arbejde. Derfor er det helt afgørende, at man ikke betragter psykisk arbejdsmiljø som en sidevogn for sig selv – det skal være en del af aftalesystemet. Og det er et område, vi skal tage meget alvorligt, lød det fra Benny Andersen, som påpegede kompleksiteten i det psykiske arbejdsmiljø.

– Mange forskellige elementer har indflydelse på det psykiske arbejdsmiljø, herunder vores faglighed, hvordan vi er klædt på til at løfte opgaven, hvordan vi tilrettelægger arbejdstiden og planlægger arbejdet. Hvis vi tænker arbejdsmiljøarbejdet i en helhed, kan det blive nemmere at implementere i hverdagen. Det kræver blot lidt øvelse, sagde Benny Andersen. ■

Læs LO-rapporten 'Psykisk arbejdsmiljø og samarbejdssystemet inden for LO-området' via www.kortlink.dk/hdk7

Psykisk arbejdsmiljø i tal

En særkørsel, som LO har fået lavet på baggrund af den landsdækkende undersøgelse 'Arbejdsmiljø og helbred' fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, viser, at lønmodtagere i Danmark oplever store udfordringer med det psykiske arbejdsmiljø:

- 367.000 lønmodtagere har sjældent eller aldrig tid nok til at løse deres opgaver på jobbet.
- 320.000 får ikke den ledelsesmæssige støtte og hjælp, de har brug for.
- 101.000 får sjældent eller aldrig den information, de behøver for at udføre deres arbejde.

ARBEJDSMILJØ

MED-strukturen kan jo godt være lidt tung på en stor arbejdsplads som vores, hvor vi er 145 medarbejdere. Så trio-samarbejdet er alt det, vi håndterer mellem de fastlagte møder, kan man sige

Tommy Vedelfort, tillidsrepræsentant, Stokholtbuen

Den gode snak bygger på tre ben

En tæt dialog og uformelle møder mellem tillidsvalgte og ledelse er nøglen til et godt psykisk arbejdsmiljø. Det viser erfaringerne på fire socialpædagogiske arbejdspladser, hvor man har etableret en stærk trio

Af Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk

Det koster at holde møder. Men det koster også at have syge medarbejdere. Og kan et tæt samarbejde mellem leder og tillidsvalgte forebygges, at kolleger fx går ned med stress, eller at det psykiske arbejdsmiljø halter, så er det en rigtig god investering.

Sådan lyder baggrunden for, at man på flere socialpædagogiske arbejdspladser har etableret et såkaldt triosamarbejde, hvor ledelse, tillids- og arbejdsmiljørepræsentant arbejder tæt sammen om at skabe trivsel og et godt arbejdsmiljø.

Det gælder fx Alm. Botilbud Skrågade i Aalborg, hvor arbejdsmiljørepræsentant Heine Søndergaard Andersen er en del af arbejdspladsens trio.

– Via vores forskellige tilgange finder vi trio-samarbejdet meget værdiskabende, da vi i det forum er fælles om at værne om det gode arbejdsmiljø og trivslen. Selvom vi har forskellige opgaver i dagligdagen, så har vi en fælles interesse i, at

vores kolleger har det godt, når de går på arbejde, siger Heine Søndergaard Andersen.

Netop et struktureret trio-samarbejde baseret på tre ben – leder, tillidsrepræsentant og arbejdsmiljørepræsentant – er noget af det, Socialpædagerne fremadrettet ønsker at sætte fokus på i forlængelse af den arbejdsmiljøstrategi, der blev vedtaget på kongressen sidste år. Det gode trio-samarbejde skal styrkes ude på arbejdspladserne som en mere uformel struktur, der arbejder på grundlag af det allerede etablerede samarbejdssystem.

Får hverdagen til at flyde

Det er netop, hvad man gør på bo- og aktivitetstilbuddet Stokholtbuen i Ballerup Kommune, hvor Tommy Vedelfort er tillidsrepræsentant. Ud over den faste MED-struktur har man her opbygget en mere uformel samarbejdsstruktur – triosamarbejdet mellem leder, tillids- og arbejdsmiljørepræsentant.

– MED-strukturen kan jo godt være lidt tung på en stor arbejdsplads som vores, hvor vi er 145 medarbejdere. Så trio-samarbejdet er alt det, vi håndterer mellem de fastlagte møder, kan man sige. Det er der, hvor vi lige stikker hovederne sammen, når der er brug for at tackle en her og nu-problemstilling, siger Tommy Vedelfort, som er begejstret for trio-samarbejdet i hverdagen.

– Det handler om tidlig inddragelse og om at få hverdagen til at flyde. Hvis vi står med en aktuel udfordring, behøver vi

ikke afvente næste MED-møde – vi har så at sige mandat til at finde en løsning i tæt samarbejde med ledelsen, og det gør samarbejdet meget mere dynamisk og smidigt, siger han.

Og selvom en lille uformel snak på gangen eller et hasteindkaldt møde på lederens kontor ikke altid levner tid til at få vendt alle detaljer i en sag, er det afgørende for, at der bliver handlet hurtigt.

– Når trio'en går sammen om en konkret sag, er det måske ikke alle nuancer, vi får med – og vi ender ikke nødvendigvis med en fix og færdig pakke. Men det er et forum, hvor vi kan udfordre hinanden på holdninger, hvor vi kan være uenige – og hvor vi kan få vendt løsninger og initiativer, inden de fx præsenteres for medarbejderne, siger Tommy Vedelfort.

Møder sat i system

På Udviklingscenter Ribe er der også etableret en stærk trio, men her har man valgt at sætte samarbejdet lidt mere i system, fortæller fællestillidsrepræsentant Michael Soulié.

– Vi har årligt plottet seks til otte trio-møder ind i kalenderen, og vi har også lavet en samarbejdsaftale, der beskriver trio-samarbejdet. Det er med til at synliggøre over for alle medarbejderne, hvad det er, vi laver i det her trio-samarbejde, så det ikke bare bliver betragtet som endnu et mellemliderforum, siger han.

I samarbejdsaftalen står bl.a., hvor mange timer hhv. tillids- og

arbejdsmiljørepræsentanten har til rådighed til trio-samarbejdet, hvad der skal drøftes på trio-møderne – og det fremgår, at trio-gruppens primære arbejdsområde er det psykiske arbejdsmiljø.

– Vi er meget åbne omkring trio-samarbejdet, og der bliver skrevet referat fra møderne bortset fra, hvis det handler om personsager. Medarbejderne ved, at det er her, vi forventningsafstemmer og vender tingene, inden de bæres videre op i systemet, og det fungerer rigtig godt for os, siger Michael Soulié.

Også Helle Møller Thomsen, som er arbejdsmiljørepræsentant på bostedet Rosenfeldthuse i Frederikssund, har gode erfaringer med trio-samarbejdet i hverdagen.

– Vi har gennem tiden haft en del udfordringer i forhold til det psykiske arbejdsmiljø, og min erfaring er, at hvis der begynder at være lidt snakken i krogene på arbejdspladsen, så kan man i trio-samarbejdet tage mange ting i opløbet. Det gør en stor forskel, at vi kan handle på ting, når de opstår, og ikke behøver at vente til næste MED-møde, siger hun og tilføjer, at et godt samarbejde også i høj grad handler om respekt.

– Det bedste samarbejde opstår, når man har respekt for hinanden – både som mennesker og rent fagligt. I trio'en skal man huske at have respekt for hinandens kasketter – og være åbne overfor andre holdninger, siger Helle Møller Thomsen. ■

GRÆNSESTRID

Hvorfor vil regeringen ikke lade sig måle på, om dens politik bekæmper fattigdom, når den i øvrigt vil arbejde på at dokumentere effekten af den sociale indsats?

Jann Sjørnsen, Rådet for Socialt Udsatte

Regeringen skrotter fattigdomsmåling

Regeringen har skrottet den officielle fattigdomsgrænse – aparte, skuffende og uklogt, lyder kritikken

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

Hovedrystende undren og kritik – det var reaktionerne, da indenrigs- og socialminister Karen Ellemann (V) midt i september meddelte, at regeringen ikke har tænkt sig at bruge den officielle fattigdomsgrænse, som den forrige regering indførte efter mange års tilløb og debat.

– Vi kan ikke bruge en fattigdomsgrænse til noget som helst i socialpolitik, så derfor vil jeg ikke bruge flere ressourcer på den. Eller bruge den i det hele taget, sagde hun i et interview til Jyllands-Posten.

Grænsen blev indført af Thorning-regeringen efter råd fra en ekspertgruppe, og den fastsatte en præcis grænse for, hvornår man i Danmark kan betragtes som fattig: Ifølge den nu skrottede fattigdomsgrænse er det tilfældet, hvis man har en formue på under 100.000 kr. og over tre år har haft en årlig indkomst under 103.000 kr. Studerende var dog undtaget denne grænse.

Over for Politiken uddybede ministeren beslutningen, som hun selv kalder 'værdimæssig':

– Jeg mener, at det handler om mere end kroner og øre. Derfor insisterer jeg på, at det giver meget mere mening, at man – i stedet for at måle på

en officiel fattigdomsgrænse – måler på, om svage i det her samfund bliver behandlet ordentligt, om der er lige muligheder uanset baggrund, og om vi løbende får sikret, at flere bliver en del af fællesskabet. Altså får sig en uddannelse, får sig et job og får fodfæste i det danske samfund. Det vil vi som regering langt hellere måles på, siger Karen Ellemann til avisen.

Famler i blinde

Men de argumenter møder ikke meget forståelse hos de organisationer, der arbejder på området.

Således kalder regeringens eget rådgivende organ, Rådet for Socialt Udsatte, afskaffelsen 'et stort tilbageslag':

– Det helt aparte ved beslutningen er jo, at regeringen selv i regeringsgrundlaget lægger op til, at vi skal være bedre til at måle og dokumentere den sociale indsats. Hvorfor vil regeringen ikke lade sig måle på, om dens politik bekæmper fattigdom, når den i øvrigt vil arbejde på at dokumentere effekten af den sociale indsats?, spørger rådets formand, Jann Sjørnsen.

– Udviklingen i antallet af personer med indkomst over eller under fattigdomsgrænsen har været en fast indikator på, hvordan de politiske reformer påvirker udbredelsen af fattigdom i samfundet. Den indikator vil regeringen ikke længere tage i betragtning, når den laver politik. Det er dybt beklageligt, siger han.

Også Socialpædagogernes formand er skuffet over beslutningen:

– Ved at skrotte fattigdomsgrænsen vil vi alle – og ikke mindst socialministeren – komme til at fægte mere i blinde, når der skal laves en indsats over for de voksne og børn, der har færrest penge at leve for, konstaterer Benny Andersen.

– Det virker som om regeringen er bevidste om, at deres politik skaber flere fattige, og det har de så åbenbart ikke lyst til at få belyst, og derfor afskaffer de en fattigdomsgrænse, der udstiller dette, mener han – med henvisning til blå bloks beslutning om at sænke integrationsydelsen markant, således at de fleste modtagere af integrationsydelsen ville falde under fattigdomsgrænsen.

Ifølge Benny Andersen er der især én gruppe, der kommer til at bøde for, at det nu bliver sværere at måle på antallet af fattige danskere:

– Vi ved, at taberne i fattige familier er børnene, der får sværere ved at blive en del af fællesskaber i fx sportsklubber og andre fritidsaktiviteter. De børn bliver nu helt usynlige, siger han.

Et demokratisk problem

Fra forskerhold påpeger John Andersen, der er arbejdsmarkedsforsker og professor ved Roskilde Universitet, over for Berlingske Nyhedsbureau, at det på flere planer er uklogt at skrotte fattigdomsgrænsen.

– Det giver en kæmpe risiko for, at vi som samfund mister forpligtelsen til at tale om, hvorvidt udviklingen blandt fattige er blevet værre eller bedre, siger han – og det er et problem på flere planer, mener han:

– Både rent demokratisk, men også som planlægningsværktøj er det synd, at vi dropper fattigdomsgrænsen. Funktionen ved at lave sådan en opgørelse er lidt ligesom, når vi opgør betalingsbalancen eller ser på, hvor mange børn der bliver født. Vi har nogle parametre, som viser os, om udviklingen bliver værre eller bedre. Når der kommer en opgørelse, er det grundlag for en debat blandt politikerne og i medierne. Ved at afskaffe grænsen, taber vi debatten, siger John Andersen.

Ifølge John Andersen kan regeringen nu blive nødt til at bruge flere ressourcer på at give et retvisende datagrundlag for fattigdom i Danmark, fordi man uden en forpligtende national grænse er nødt til at basere fattigdomsbekæmpelsen på analyser fra eksterne konsulentbureauer, sådan som det sket på fx transportområdet efter nedlæggelsen af Transportrådet under Fogh Ramussen-regeringen.

I Arbejderbevægelsens Erhvervsråd mener direktør Lars Andersen, at regeringen med afskaffelsen af fattigdomsgrænsen viser, at man er ligeglad med de fattige danskere.

– Regeringen er ligeglad med fattigdom. En del af aftalen om en fattigdomsgrænse er, at der skulle udgives en årlig fattigdomsreddegørelse, hvor regeringen skulle forholde sig til udviklingen og vise, hvordan den planlagte økonomiske politik ville påvirke fattigdom. Det skal de jo så ikke mere, når de afskaffer den officielle grænse, siger Lars Andersen til Berlingske. ■

NOTER

Bliv klogere på arbejdsskadesager

Det kan være indviklet at finde ud af reglerne omkring en arbejdsskade. Det er fx ikke alle skader, som er sket på jobbet, der kan anerkendes som en arbejdsskade. Men der er hjælp at hente i pjecen fra Socialpædagogerne, 'Er du kommet til skade på jobbet?', som netop er blevet opdateret. Her bliver det gennemgået, hvad en arbejdsskade er, hvem der skal anmeldte skaden, hvornår arbejdsskaden skal anmeldes, hvilke erstatningsmuligheder der er efter Arbejdsskadesikringsloven, hvilke andre erstatningsmuligheder der kan komme på tale – og hvad Socialpædagogernes arbejdsskade-team kan gøre for medlemmerne. Læs mere om arbejdsskade-teamet og hent pjecen på www.sl.dk/arbejdsskade

tln

Fleksjobordningen gavner svage grupper

Formålet med den fleksjobordning, der trådte i kraft i 2013, var, at også folk med meget begrænset arbejdsevne fik mulighed for at komme i fleksjob. Og det er lykkedes, viser en ny rapport fra SFI. Mens kun ni pct. af fleksjobbene før reformen var på under 10 timer om ugen, er det i dag 38 pct. af fleksjobbene. Blandt dem, der har fået et fleksjob på under 10 timer, ville hver fjerde hellere have haft en førtidspension, da de blev tilbudt et fleksjob. Denne gruppe vurderer selv, at deres helbred og arbejdsevne er dårligere end hos dem, der arbejder i flere timer, hvilket ifølge SFI peger på, at reformen har bragt nogle af de svageste grupper ind på arbejdsmarkedet. Samtidig har fleksjobordningen betydet, at en række små, private virksomheder har meldt sig på banen som udbydere af fleksjob.

tln

Psykiatri næsten til tiden

En ny opgørelse om ventetid til udredning i psykiatrien viser, at 88 pct. af nye patienter i voksenpsykiatrien og 72 pct. i børne- og ungepsykiatrien blev udredt til tiden i 2. kvartal i år – dvs. inden for 60 dage. Det skriver Danske Regioner. Opgørelsen viser dog også, at mangel på specialister skaber udfordringer flere steder. Ifølge formanden for Danske Regioners Psykiatri- og Socialudvalg Charlotte Fischer (R) mangler regionerne psykiatere særligt i børne- og ungepsykiatrien. Det betyder, at det er svært at leve op til udredningsretten, fordi antallet af patienter har været konstant stigende de seneste år. Den nye udredningsret betyder, at fra 1. september i år skal patienter udredes inden for 30 dage, hvis det er fagligt muligt.

tln

Socialøkonomi for begyndere

Hvad er en socialøkonomisk virksomhed? Hvad siger loven? Og hvad gør man i andre lande? Det er nogle af de spørgsmål, man finder svar på i en ny håndbog, 'Socialøkonomiske virksomheder', som Knud Foldschack og Line Barfoed står bag. Bogen kommer i kølvandet på en ny lov om registrering af socialøkonomiske virksomheder og henvender sig til personer, der påtænker at starte en socialøkonomisk virksomhed, til personer der allerede er godt i gang – og til alle deres samarbejdspartnere. De to forfattere har som advokater i mange år arbejdet med socialøkonomiske virksomheder, som er private virksomheder, der driver erhverv med det sigte at fremme sociale formål. Denne type virksomheder bidrager ifølge forfatterne bl.a. til, at socialt udsatte hurtigt kommer ind på arbejdsmarkedet.

tln

FAMILIEPLEJERE

Debat om familieplejeres vilkår

I et interview med Jyllands-Posten kritiserede socialministeren familieplejernes kamp for ordnede vilkår. Efterfølgende gik Socialpædagogernes formand i rette med ministeren

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

J Plejefamilien yder en indsats ved netop at være en familie og give trykthed, kærlighed og struktur, og det er ikke klassisk lønarbejde. Jeg forstår slet ikke synspunktet med, at familierne vil have samme vederlag, når det går godt. Mit svar er: Gider du glæde dig over, at det barn, du har i din varetægt, trives og har det godt.' Sådan sagde socialminister Karen Ellemann (V) for nylig i et interview med Jyllands-Posten, og det faldt mange familieplejere for brystet.

Bl.a. Maja Oxholm, der i fagbladet Socialpædagogens facebook-gruppe skrev:

– Hvor bliver jeg trist over, at en politiker synes, at det er så ligegyldigt, at nogle af vores svageste børn anbringes under ordnede vilkår. Risikoen for sammenbrud i anbringelsen er dermed større.

Af Jyllands-Posten fremgår det, at Karen Ellemann hylder tanken om at anbringe børn i mere familielignende rammer og undgå institution – og at hun derfor ikke er begejstret for kravet om, at plejefamilier skal have mere ordnede, funktionærlignende krav og fx være sikret en fast løn under hele anbringelsen.

I modsætning til i dag, hvor familieplejernes vederlag sættes ned, hvis barnet trives godt.

– Jeg vil advare om at tage denne kamp, for det risikerer at gå ud over børnene, sagde hun.

I rette med ministeren

Efterfølgende gik Socialpædagogernes formand Benny Andersen i rette med socialministeren i et debatindlæg i samme avis, hvor han skrev, at socialministeren var ude med en enøjet og unuanceret kritik af plejeforældres krav om mere ordnede arbejdsvilkår:

– Ellemann går så vidt som til at sige, at plejefamilierne bare skal glæde sig over, at de børn, de har i deres varetægt, trives og har det godt. Naturligvis er plejefamilierne glade for, at det går godt med de anbragte børn. Det er jo succeskriteriet for deres arbejde, og de er tæt knyttet til deres plejebørn og ønsker dem alt det bedste. Men at tro, at det alene handler om hjemmebagte boller og eftermiddagste – det er helt skudt forbi. Det handler om kvalifikationer, om tid og om ressourcer. Og det får vi alene, hvis rammerne er i orden, og der er ordentlige vilkår for de familieplejere, som lægger deres liv og familie ind i opgaven – men som i langt de fleste tilfælde også helt eller delvist opgiver deres hidtidige job – fordi opgaven med de anbragte børn kræver det.

I debatindlægget slår Benny Andersen også fast, at der er forskel på den opgave, familieplejerne løser – og at en løsning om mere ordnede vilkår derfor ikke skal være den samme for alle familieplejere, men have øje for, hvor differentieret arbejdsområdet er. ■

HJEMLØSE

Behov for helhedsorienteret indsats

Antallet af hjemløse i Danmark stiger fortsat – og særligt blandt unge er stigningen markant. Skal udviklingen vendes, skal der sættes ind med en systematisk indsats, siger Socialpædagogerne's formand

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Den nyeste hjemløsetælling fra SFI viser, at der nu er 6.138 hjemløse i Danmark. Siden 2009 er der sket en stigning på 23 pct. i antallet af hjemløse, og den største stigning er sket blandt de 25-29-årige. I denne aldersgruppe er der i år registreret 799 hjemløse

personer mod 617 i 2013 – det svarer til en stigning på 29 pct. En tendens der vækker bekymring i Rådet for Socialt Udsatte. – Vi skal se den stigende hjemløshed som en klar indikator på, at mange unge falder gennem systemet. Derfor skal vi gøre noget ved roden af problemet: Sørge for billige boliger, sørge for et uddannelses- og beskæftigelsessystem med tålmodighed, og ikke mindst skal vi sørge for en anstændig ugegyldelse, der ikke fører til fattigdom, siger rådets formand, Jann Sjursen.

Også Socialpædagogerne's formand Benny Andersen anbefaler en helhedsorienteret indsats overfor unge hjemløse.

– Der skal sættes ind, inden de unge indfinder sig på varmetruerne, og det kræver en indsats fra den kommunale

sagsbehandling og fra socialpædagogiske tilbud, som har kontakt til børn og unge. Og så skal der være bedre muligheder for at finde en bolig, de unge kan betale, og for at sikre dem efterværn og andre sociale indsatser i overensstemmelse med deres behov, siger Benny Andersen.

Vi har løsningen

Et stort projekt på hjemløseområdet, den såkaldte Hjemløsestrategi, viser, at en systematisk indsats på hjemløseområdet skaber resultater – og at kombinationen af en boligløsning og social boligstøtte i varierende omfang og intensitet kan bringe hjemløse borgere videre.

– Vi ved, hvad der skal til for at vende denne udvikling. Vi har dokumenterede metoder

til at bekæmpe hjemløshed, så vi ved, hvordan man nedbringer antallet af hjemløse, siger Benny Andersen, som anbefaler beslutningstagerne at bruge den viden, der findes på området, og investere i de metoder, der har dokumenteret effekt.

I de kommuner, som er med i Hjemløsestrategien, er antallet af hjemløse steget med syv pct., mens det i landets øvrige kommuner er steget med 41 pct. i perioden 2009-2013.

Af den seneste hjemløsetælling fremgår også, at 8 ud af 10 hjemløse er mænd, at fire ud af fem enten er psykisk syge eller har et misbrug – og at en femtedel af de hjemløse har en anden baggrund end dansk. ■

Download rapporten 'Hjemløshed i Danmark 2015' via www.kortlink.dk/hdqw

KULTURNAT

Anbringelseshistorie i forbundshuset

Hør om anbringelseshistorien i forbundshuset på kulturnatten

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

I foråret blev det store forskningsprojekt 'Anbragt i historien' offentliggjort. Det handler om forsorgens historie fra 1930 til 1980 – og det blev fyldigt omtalt i Socialpædagogen nr. 8/2015. Nu kan du også høre om projektet fra to af forskerne bag, når Socialpædagogerne's forbundshus slår dørene op i for-

bundelse med den københavnske kulturnat.

Her er der aftenen igennem fokus på anbringelser i historien. Jacob Knage Rasmussen og Stine Grønbæk Jensen fra Svendborg Museum fortæller om den lovgivning og de holdninger, der i perioden 1930-1980 var over for socialforsorgens forskellige grupper, og om erindringer og fortællinger fra tidligere ansatte og anbragte, der har oplevet forholdene på egen krop.

Der er også mulighed for at se TV Glads dokumentar 'Anstaltens mørke sider', der

handler om livet på åndssvageanstalterne for 60 år siden. Dengang blev samfundets skæve eksistenser anbragt på storinstitutioner og gemt væk fra resten af samfundet. Overvågning, spændetrøjer, sterilisation og isolation var en del af hverdagen.

I dokumentaren fortæller tre mænd, der selv er opvokset på Danmarks største åndssvageanstalt, Den Kellerske Anstalt, om deres hårde opvækst.

Endelig kan man også blive klogere på historien bag en af de andre store, gamle institutioner, Sct. Hans Hospital, og dets ud-

vikling fra Københavns Pesthus til psykiatrisk center.

De tre forevisninger/oplæg kan ses og høres to gange i løbet af aftenen.

På Kulturnatten sidste år fandt flere hundrede mennesker vej til forbundshuset, og ligesom sidste år kan man også i år få lidt at drikke og spise – og se forbundshusets fine gamle gård i det centrale København. ■

Forbundshuset har åbent på kulturnatten fra kl. 17 til 23. Første arrangement starter kl. 18, det sidste kl. 21. Adressen er Brolæggerstræde 9, 1211 København K

Socialt arbejde – det kræver mod

Synspunkter

Bringes efter en redaktionel vurdering. Synspunkter må højst fylde 8.000 anslag.

Læserbreve

Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises.

Læserbreve og synspunkter, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet.

Læserbreve og synspunkter sendes til redaktionen@sl.dk

Rapport fra tre intensive konferencedage med fokus på det mod, som kræves af frontpersonalet for at kunne agere i en udfordrende hverdag og ikke mindst i et felt, der er under politisk pres

Af Line Freja Rasmussen, Tine Aagaard og Bodil Høyer Damsgaard

På et torv i Helsinki – midt i et leben af gademusikanter, turister, folk på indkøb og folk på samfundets rand – ligger Kamppi. Et 'Stilhedens kapel', som med sit afrundede design helt i træ og uden kanter og vinduer står som en slående kontrast til de omkringliggende firkantede glas- og betonpaladser.

Kapellet er både et andagts- og et diakonikapel, så der er hele tiden præster og diakonimedarbejdere til stede. Men kommunens socialforvaltning er tillige gået i samarbejde med kapellet, så der også er tilknyttet to socialpædagoger, to socialarbejdere og 20 frivillige. Der er ikke tale om et herberg eller værested, men et 'gå ind fra gaden-sted', hvor folk året rundt

mellem kl. 8 og 20 kan komme anonymt og få en samtale og om nødvendigt blive ledt videre til andre instanser for yderligere hjælp. Kapellets medarbejdere lytter og giver gode råd, men der træffes ingen former for beslutninger.

Der kommer ca. 250 besøgende om måneden for at tale om dagliglivets problemer (40 pct.), økonomiske problemer, vold, ensomhed, misbrug og overgreb (30 pct.) og sorg og tab (10 pct.). 10 pct. kommer for at få akut hjælp. 20 pct. af de besøgende er over 65 år, 60 pct. mellem 41 og 65 år, og 20 pct. er under 41 år.

Kamppi var mål for et af feltbesøgene på konferencen 'Mod i socialt arbejde', der i juni blev afholdt på Arcada Universitetet i den finske hovedstad, og som samlede op mod 400 praktikere, forskere og studerende fra en række lande.

Blandt de 400 var 30 repræsentanter for Socialpædagogerne. Forbundet er medlem af NFFS, Nordisk Forum for Socialpædagoger, der stod som medarrangør af konferencen. Fra forbundet deltog workshopholdere fra tre arbejdspladser, medlemmer af faglige netværk, forbundets internationale arbejdsgruppe og tre konsulenter

fra sekretariatet. Derudover deltog Kreds Midtsjælland med medlemmer fra deres bestyrelse.

Mod til at sige fra

I centrum for konferencen stod altså mod – modet til skabe forandringer i det sociale arbejde – og det var også budskabet fra første oplægsholder, den finlandssvenske forfatter og socialrådgiver Susanna Alakoski.

I 2012 udgav hun 'Oktober i Fattigsverige' – en dagsbogsbaseret selvbiografi, der sætter fokus på fattigdom som årsagen til sociale og misbrugsrelaterede spørgsmål. Inspirationen til bogen har hun hentet fra sin egen opvækst, men også gennem et professionelt liv hvor Susanna Alakoski har erfaret, hvad fattigdom kan gøre ved familier og deres sociale ståsted.

– Fattigdom er i høj grad medskaber af en lang række af de problemer, som vi kalder for sociale problemer. Men vi betragter mere fattigdommen som konsekvens af end som årsag til de sociale problemer, påpegede Susanna Alakoski.

Dermed langede hun også på sin stiltfærdige, men insisterende måde ud efter den førte socialpolitik i Sverige.

– Hvorfor er det fx, at socialt arbejde skal koste så lidt som

muligt, spurgte hun retorisk og viste et billede fra 1949 med en beskrivelse af fattigdom, der kategoriserer fattige i enten 'rigtige' fattige eller moralsk fattige: 'Ordinarie fattighjon och uslinga'.

Som et af de positive eksempler på en ændret socialpolitik fremhævede Susanna Alakoski overgangen fra fattighjælp til førtidspension og beskrev samtidig den direkte politiske indflydelse på socialarbejderens hverdag således:

– En fis, der bliver slået i Rigsdagen om formiddagen, kan man lugte på socialkontoret om eftermiddagen. Så hurtigt går det!

Susanna Alakoskis opfordring var derfor, at socialarbejderen skal have mod til at sige fra, når indsatsen er uværdig, og stå ved egne kundskaber og viden. Man skal som socialarbejder ikke være politiker, men man har en pligt til at sige fra over for socialpolitiske konsekvenser.

Rebelsk forskning

Næste oplægsholder var Juha Souranta, der er professor i voksenundervisning, men også erklæret 'rebel'. I hvert fald når det kommer til hans forskningsmæssige tilgang. Sammen med sin kollega og med-rebel, socialforskeren og socialpædagogen Sanna Ryyånen, fortalte han om 'rebelsk forskning'. Overordnet var budskabet, at der er brug for rebelsk socialforskning, som er mere eksperimenterende og inkluderende; både i forhold til hvem, der kan udføre den, sproget, den er skrevet i, og det område, den skal udforske.

Ifølge de to rebelske forskere viser modet i socialt arbejde sig der, hvor socialarbejderen får lov at optræde både som rebelsk forsker og som praktiker. Hvor man ikke kun iagttager og dokumenterer effekten ud fra

Modet i socialt arbejde viser sig der, hvor [...] man ikke kun iagttager og dokumenterer effekten ud fra objektive parametre, men også gør brug af subjektive betragtninger og erfaringer fra både praktikere og borgere – og ikke mindst er parat til at handle for at ændre på noget bestående

objektive parametre, men også gør brug af subjektive betragtninger og erfaringer fra både praktikere og borgere – og ikke mindst er parat til at handle for at ændre på noget bestående.

Tre danske workshops

Konferencen bød også på en række workshops om temaer som etik, magt, marginalisering, empowerment, uddannelse, lederskab, immigration og globalisering. Socialpædagogernes deltagere bød ind med tre workshops:

Bakkegården i Nykøbing Sjælland er en særforanstaltning for kriminelle unge med udviklingshæmning, og oplægsholderen Kenneth Svendsen havde fokus på det socialpædagogiske arbejde på en lukket afdeling. Det fysiske rum blev beskrevet, de daglige aktiviteter med de unge og ikke mindst meget tilspidsede situationer, som kræver særlige kompetencer i relation til konfliktforebyggelse og -nedtrapning.

Jim Schouboe Scherning fra Psykiatrisk afdeling for børn og unge på Odense Universitetshospital havde i sin workshop et filosofisk fokus: Hvordan ved man, at man som socialpædagog gør det rigtige i en given situation med unge, som har

helt særlige udfordringer? Det er vigtigt at anerkende, tage ejerskab, strukturere, støtte og beskytte – men hvornår ved man, at man som socialpædagog er lykkedes med dette?

På den sidste konference-dag bød Socialpædagogerne ind med en tredje workshop, som blev holdt af Majbrit Skov Pedersen og Morten Murberg fra Bøgeskovgaard, et aktivitetscenter beliggende uden for Aarhus. Med video, billeder og plakater fortalte de to socialpædagoger, hvordan de dagligt arbejder med omvendt inklusion. Især vakte det interesse blandt tilhørerne, hvordan aktivitetscenterets grund og ejendom er indrettet med det dobbelte formål at skabe relationer blandt borgere og det omgivende samfund ved at sikre attraktive faciliteter samt tilbyde meningsfuld beskæftigelse til borgerne. En park, som egentlig hører til aktivitetscenteret, er åbnet op for børnehaver, private fødselsdagsfester og familiesøndagsture uden videre relation til Bøgeskovgaard, og en pointe var, at det giver livskvalitet i borgernes hverdag.

Er du REAL?

Er inklusion et spørgsmål om individet, der skal ændres, eller

er det samfundet, der skal? Det spørgsmål stillede Tom Shakespeare, lektor på University of East Anglia og ph.d. i sociologi i sit oplæg på konferencens sidste dag. Bl.a. pegede han på paradokset i, hvordan det ligger i socialarbejdets kerne at udvikle individet til inklusion, mens det ligger i handicap-konventionens ånd at ændre samfundet til at være mere inkluderende.

Et andet paradoks, som Tom Shakespeare fremhævede med reference til sin forskning og sit eget liv med en fysisk funktionsnedsættelse, var forskellen på, hvad der gør personalet 'professionelt' i hhv. teoriens og borgerens forståelse.

I litteraturen ligger det professionelle i at være *experts by experience* – at man bliver professionel gennem erfaring og viden. For borgeren, påpegede Shakespeare, er det professionelle derimod associeret med *personal skills*; karaktertræk eller evner, der knytter sig til fagpersonens personlighed og forkortes REAL: reliability, empathy, anticipatory, liability (der kunne oversættes til pålidelig, empatisk, tillidsfuld og ansvarlig).

Shakespeares pointe var således, at i socialt arbejde skal man have modet til at stille sig selv spørgsmålet: Er jeg REAL?

Så var de tre intensive dages konference ovre, og så småt begyndte tankerne at rette sig mod dagligdagen derhjemme – med dens mangfoldighed af udfordrende hverdagsituationer i et felt, der er under politisk pres. Det er så her, modet kommer ind i billedet. ■

Line Freja Rasmussen, Tine Aagaard og Bodil Høyer Damsgaard er konsulenter hos Socialpædagogerne.

Drop socialpsykiatrien

Af Karl Bach Jensen

De store psykiatriske stats-hospitaler overgik i 1976 til de daværende amter, som gradvist afviklede hospitalerne som langvarige opholdssteder, og behovet for nye indsatser

over for en del af psykiatriens klientel blev mere og mere påtrængende.

Et panel af ledende kommunale medarbejdere gjorde sig i 1991 nogle overvejelser om, hvordan en sådan indsats skulle se ud og forankres:

‘... Det er ikke muligt eller ønskeligt at udskille hverken disse mennesker eller de sociale tilbud til dem i en særlig kategori eller ‘særforsorg’. Socialsektoren har ikke et ‘psykiatriområde’ at varetage, men nogle opgaver over for mennesker, hvoraf nogles behov for social bistand skyldes psykiatriske lidelser, hvis behandling indgår i den samlede indsats, eller hvor social bistand kan forebygge eller medvirke til at afværge psykiatriske lidelser’. (Psykiatriske lidelser og livskvalitet, Socialministeriet, 1991).

På trods af panelets advarsler udviklede der sig ikke desto mindre de følgende år et særskilt praksisområde, og begrebet ‘socialpsykiatri’ vandt indpas som den samlede betegnelse for særlige sociale tilbud for ‘ikke indlagte psykiatriske patienter’. Hvor begrebet socialpsykiatri sædvanligvis betegner et perspektiv eller en særlig tilgang inden for psykiatrien, der vægter sociale dimensioner højt i forståelsen og behandlingen af psykiske lidelser, blev ‘socialpsykiatrien’ i Danmark udskilt fra ‘behandlingspsykiatrien’, som en slags omsorgs- og opbevaringsindustri, der aftog de ‘færdigbehandlede’ klienter fra det psykiatriske hospitalsvæsen.

Et af regeringen nedsat psykiatriudvalg vurderer imidlertid i sin rapport fra 2014, at terminologien ikke er hensigtsmæssig, bl.a. med den begrundelse, at indsatsen i varierende grad består af både sundhedsfaglige og socialfaglige elementer – uanset om den foregår i den regionale psykiatri, praksissektoren eller i kommunerne, og at terminologien adskiller sig fra indsatsen for andre

patienter/borgere, hvor man fx inden for kræftbehandling aldrig ville tale om ‘behandlingssonkologi’ og ‘socialonkologi’.

I bestræbelserne på at indføre en ny terminologi på området kan vi med fordel hente inspiration i det svenske begreb om psykosociale indsatser, der betoner, at det drejer sig om indsatser, der udformes i relation til den enkeltes psykologiske og sociale behov og situation.

I mit bidrag til bogen ‘Det sociale betydning for mennesker med sindslidelser’, der udkom tidligere i år, har jeg sat begreberne op over for hinanden – og det ser i min optik sådan her ud:

Hvor socialpsykiatrien er præget af en manglende egen faglighed og ‘lånte fjer’, kan de psykosociale indsatser være afsæt for faglige nydannelser.

Hvor socialpsykiatrien hæmmer en handikapfaglig og -politisk tilgang, går de psykosociale indsatser godt i spænd med en dynamisk rettig-hedsbaseret handikapfaglig tilgang.

Hvor socialpsykiatrien forstærker et lægeligt behandlingsmonopol og en ensidig medicinsk behandlingstilgang, kan de psykosociale indsatser omhandle både forebyggelse, omsorg, rehabilitering, advokering og psykosocial behandling.

Hvor socialpsykiatrien fremstår som et vedhæng til og forsynes af ‘behandlingspsykiatrien’, er de psykosociale indsatser et åbent system, der kan udvikles tværsektorielt og spille sammen med lokalsamfundsbase-rede netværksstrategier.

Og hvor socialpsykiatrien ofte skaber reservater og passiv brugeradfærd, og dermed hæmmer social inklusion, giver de psykosociale indsatser bedre muligheder for inklusion og medansvar for egen recovery. ■

Karl Bach Jensen er udviklingskonsulent i LAP, Landsforeningen af tidligere og nuværende Psykiatrirugere.

- Hvad er den største udfordring i det socialpædagogiske arbejde med psykiatriramte borgere?
- Hvordan kan socialpædagoger være del af en faglig nyorientering fra en selvforståelse som socialpsykiatriarbejdere til aktører i udviklingen af nye psykosociale indsatsformer?

Deltag i debatten på socialpaedagoger.dk/prik